

ASMENŲ SU NEGALIA UŽIMTUMO DARBO RINKOJE SKATINIMAS: VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS ATASKAITA

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS KONTEKSTAS IR METODOLOGIJA

KONTEKSTAS

Pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimas yra nekvestionuotinas uždavinys tarptautiniame ir nacionaliniame lygmenyje. Tai implikuoja ir žmogaus socialinių teisių, *inter alia* teisės į darbą, garantavimo būtinybę. Darbas yra viena iš svarbiausių kiekvieno asmens gyvenimo dalių - jis ne tik užtikrina nuolatinę pajamą bei finansinę gerovę, bet yra ir labai svarbi asmens socialinės integracijos priemonė, padedanti užmegzti ryšius su platesne visuomene ir kurti tarpasmeninių santykių tinklą. Galimybė įsidarbinti yra ypač aktuali socialiai pažeidžiamoms asmenų grupėms, pavyzdžiui, asmenims su negalia, kadangi, kaip teigia Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (*angl.* OECD) 2016 m. ataskaita, būtent patiriami sunkumai įsidarbinant yra dominuojanti priežastis, dėl kurios asmenys su negalia dažniausiai jaučia socialinę atskirtį mūsų visuomenėje.

LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) duomenimis, 2019 m. Lietuvoje gyveno 236 tūkst. asmenų su negalia (8 proc. visų šalies gyventojų). Iš jų beveik 158 tūkst. buvo darbingo amžiaus, tačiau dirbo tik 46 tūkst., t.y. vos 29 proc. visų galinčių dirbti asmenų su negalia. 2018 m. Tarptautinės darbo organizacijos (*angl.* ILO) atliktas tyrimas taip pat atskleidė, jog Lietuvoje egzistuojantis skirtumas tarp asmenų su (21.9 proc.) ir asmenų be negalios (6.1 proc.) nedarbo lygių yra bene didžiausias visoje Europos Sąjungoje (ES). Negalią

turinčių asmenų į(si)darbinimo problema yra itin svarbi dar ir todėl, kadangi negalia dažniausiai ir yra įgyjama esant darbingo amžiaus. Tai reiškia, jog darbingo amžiaus asmenys su negalia turi poreikį ne tiek įgyti kvalifikaciją, kiek prisitaikyti prie naujos pakitusios situacijos ir darbo rinkos reikalavimų. Dėl šios priežasties negalią turintiems asmenims ypač aktuali tampa socialinių paslaugų, tokių kaip pagalba atliekant įsidarbinimo procedūrą, lydimoji pagalba įsidarbinus, asmeninio asistento paslauga ir kt., prieinamumas. Valstybė turi pareigą suteikti kokybiškas socialines paslaugas ir priemones, kurios susijusios tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai su asmenų skatinimu į(si)traukti į darbo rinką ir gebėti pasirūpinti savo asmenine bei šeimos gerove.

Šiandien asmenims su negalia pagalbos ir paslaugų poreikiai nustatomi keliose institucijose ir nenumatytas skirtingų institucijų veiksmų koordinavimas ir keitimasis informacija. Valstybinio audito (2019) vertintais atvejais tik 13 proc. asmenų, kuriems Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba (NDNT) teikė reko-

-mendacijas, kreipėsi ir gavo specialiąsias paslaugas ir kitą pagalbą atitinkamose institucijose, o įstaigų interneto svetainių, kuriose asmuo su negalia ir turi pradėti ieškoti informacijos apie paslaugas, prieinamumas tesiekė 3.4 proc. Tarptautinė patirtis rodo, jog siekiant maksimalaus socialinių paslaugų prieinamumo ir efektyvaus panaudojimo, asmenų su negalia integracijos klausimus būtina spręsti kompleksiskai, bendradarbiaujant valstybinėms institucijoms, darbdaviams, asmenis su negalia ir NVO, tam pasiekti kuriant informacines sistemas – skaitmeninius įrankius.

Viešosios konsultacijos tikslas – sužinoti tikslinės grupės nuomonę apie asmenims su negalia reikalingų paslaugų ir priemonių poreikį bei informacijos apie galimą gauti pagalbą prieinamumą. Surinkta informacija padės identifikuoti priemones poreikių tenkinimo įvairovei ir prieinamumui gerinti ir bus naudojama kuriant skaitmeninį įrankį asmenų su negalia užimtumo darbo rinkoje skatinimui Lietuvoje.

METODOLOGIJA

APKLAUSA

Apklausa - tai klausimų (ir atsakymų variantų) rinkinys (anketa), teikiamas iš anksto sudarytam respondentų sąrašui (el.paštu, paštu ar telefonu) ir (ar) internete pateikiamas viešai. Apklaustos tikslas - įvertinti respondentų nuomonių pasiskirstymą, vyraujančių argumentų kategorijas. Šio projekto apklausos **tikslas** buvo sužinoti tikslinės grupės nuomonę apie asmenims su negalia reikalingų paslaugų ir priemonių poreikį bei informacijos apie galimą gauti pagalbą prieinamumą. Apklausa vykdyta **2020 m. lapkričio 10 – gruodžio 7 d.**

Apklausiai vykdyti buvo parengtos dvi apklausos versijos - versija asmenims su negalia ir versija asmenų su negalia šeimų nariams, globėjams, naudojant Microsoft Forms apklausų platformą ir ją patalpinant **E.piliētis** internetinėje svetainėje.

Kadangi asmenų su negalia grupė yra labai heterogeniška (skirtingi negalios tipai ir jų sunkumas, skirtingas darbingumas ar spec. poreikiai, skirtingas amžius, kuriame įgytas neįgalumas ir kt.), jos nariai turi labai skirtingus poreikius. Dėl šios priežasties, apklausoje daug dėmesio skirta **socio-demografiniams** klausimams ir skirtingoms **paslaugų** sritims. Siekiant išvengti didelio neaktualių klausimų skaičiaus, prieš kiekvieną skirtingą paslaugų kategoriją buvo pateikiamas filtruojantis klausimas, į kurį atsakius neigiamai, buvo pereinama prie kitos paslaugų grupės.

SKLAIDA

Apklaustos vykdymo metu šalyje buvo paskelbta ekstremali padėtis dėl COVID-19, todėl sklaida vyko tik skaitmeniniu būdu: internete, socialinėse medijose, el.laiškais per tikslines grupes atstovaujančias organizacijas ir kt.

APKLAUSOS DALYVIAI

Asmenys su negalia. Apklaustos anketa, skirtą asmenims su negalia, užpildė **268** asmenys.

Asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai. Anketa, skirtą asmenų su negalia šeimų nariams, globėjams, užpildė **196** asmenys.

APKLAUSOS RIBOTUMAI

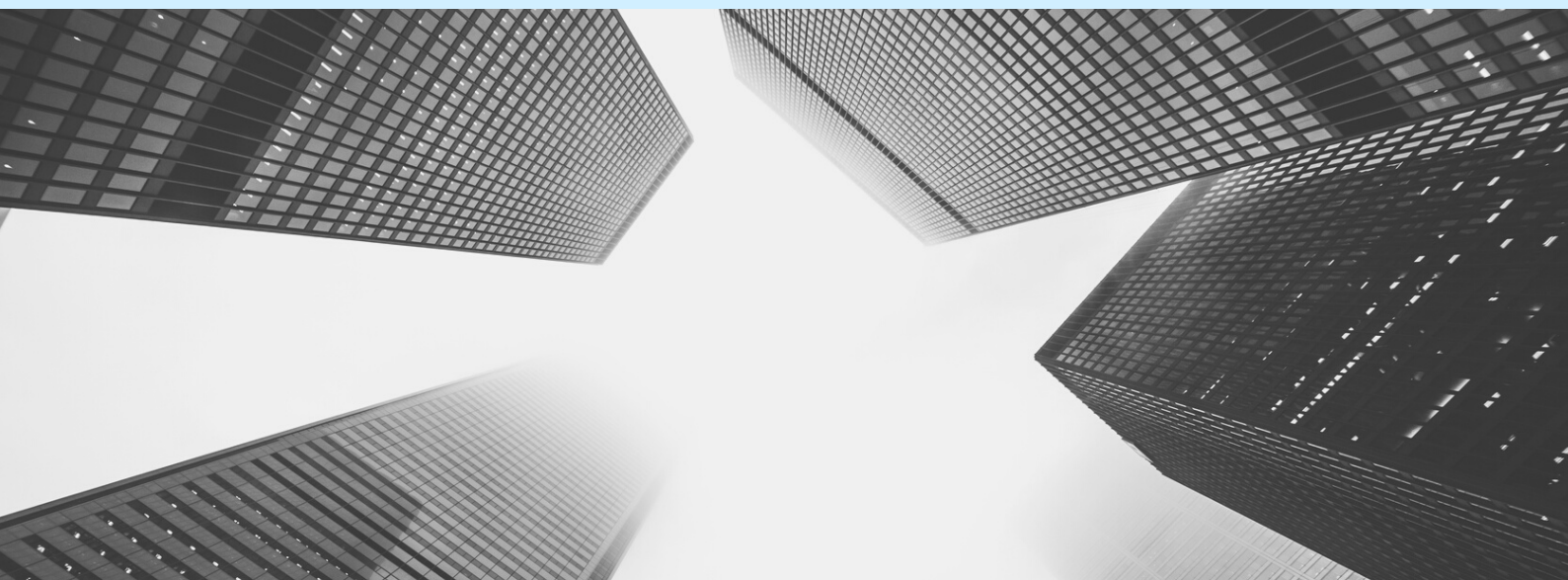
Didesniam tikslinių grupių reprezentatyvumui pasiekti reikalinga didesnė imtis, taip pat svarbu įtraukti daugiau globos institucijose gyvenančių asmenų, sklaidą atlikti ne tik skaitmeniniu, bet ir analoginiu būdu. Siekiant atspindėti daugiausia individualių poreikių turinčių asmenų interesus, reikalinga papildyti anketa kitomis poreikių sritimis. Kadangi apklausa vykdyta skaitmeninėje erdvėje, skaitmeninių įgūdžių neturintys asmenys reprezentuojami tik dalinai (apklausą užpildžius atstovui arba šeimos nariui). Apklausoje plačiau reprezentuojami socialinių medijų grupių nariai, asociacijų nariai ir kt.

STATISTINĖ PAKLAIDA

Atrankiniuose kiekybiniuose tyrimuose visada išlieka statistinės paklaidos tikimybė, į kurią būtina atsižvelgti interpretuojant duomenis. Pavyzdžiui, jeigu apklausus 1005 respondentus gavome, kad 81 proc. apklaustųjų teigia, jog jiems tam tikros paslaugos yra aktualios, tai yra 95 proc. tikimybė, kad tikroji reikšmė yra tarp 78.5 proc. ir 83.5 proc. Įverčio tikslumas mažėja, mažėjant analizuojamų atsakymų skaičiui. Toliau pateikiama lentelė (**1 lentelė**), padedanti įvertinti statistinę paklaidą. Ataskaitoje pateikiami tik statistiškai reikšmingi (kai $p < .05$) atsakymų skirtumai.

1 lentelė. Statistinių paklaidų, esant skirtingiems rezultatams, dydžiai

N	%	%	%	%	%	%	%	%	%
	3	5	10	15	20	25	30	40	50
	97	95	90	85	80	75	70	60	50
100	3.4	4.4	6.0	7.1	8.0	8.7	9.2	9.8	10.0
200	2.4	3.1	4.2	5.0	5.7	6.1	6.5	6.9	7.1
300	2.0	2.5	3.5	4.1	4.6	5.0	5.3	5.7	5.8
400	1.7	2.2	3.0	3.6	4.0	4.3	4.6	4.9	5.0
500	1.5	1.9	2.7	3.2	3.6	3.9	4.1	4.4	4.5
750	1.2	1.6	2.2	2.6	2.9	3.2	3.3	3.6	3.7
1000	1.1	1.4	1.9	2.3	2.5	2.7	2.9	3.1	3.1

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS REZULTATAI

APKLAUSOS DALYVIŲ DEMOGRAFINIAI DUOMENYS

Šioje viešojoje konsultacijoje iš viso dalyvavo **464** respondentai. Apklausoje dalyvavo daugiau moterų (**59.3 proc.**) nei vyrų (**40.7 proc.**) (**2 lentelė**), tačiau tai atitinka vyrų su negalia ir moterų su negalia pasiskirstymą 2017 m. pab., kai Lietuvoje netekto darbingumo pensijos

buvo mokamos apie 47 proc. vyrų ir apie 53 proc. moterų. Pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą buvo itin įvairus, tačiau daugiausia apklaustųjų gyveno miestuose (**67.2 proc.**), pvz., Vilniuje (**17.0 proc.**), Kaune (**13.4 proc.**), Šiauliuose (**8.8 proc.**) (**1 pav.**).

2 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal sociodemografines charakteristikas

	Lytis	%	N
Vyras		40.7	189
Moteris		59.3	275
	Amžius	%	N
< 16 m.		15.7	73
16 - 21 m.		8.2	38
22-25 m.		6.7	31
26-35 m.		19.4	90
36-45 m.		17.2	80
46-55 m.		19.4	90
56-65 m.		8.0	37
66-75 m.		2.2	10
75 m. ir daugiau		3.2	15
	Gyvenamoji vieta	%	N
Miestas		67.2	312
Miestelis		15.1	70
Kaimas		17.7	82

80

1 PAV. GYVENAMOJI VIETA

Šioje viešojoje konsultacijoje dalyvavo respondentai iš 55 skirtingų gyvenamųjų vietovių, kurių pavyzdžiai pateikti paveiksle. Daugiausia apklaustųjų gyveno Vilniuje (**17.0 proc.**), Kaune (**13.4 proc.**), Šiauliuose (**8.8 proc.**), Panevėžyje (**5.8 proc.**), Klaipėdoje (**5.6 proc.**), Mažeikiuose (**4.7 proc.**), tačiau atsakymai gauti ir iš mažesnių miestų bei miestelių, tokių kaip Kalvarija (**0.6 proc.**), Lazdijai (**1.1 proc.**), Žiežmariai (**0.2 proc.**) ir kt.

60

Respondentų skaičius (N)

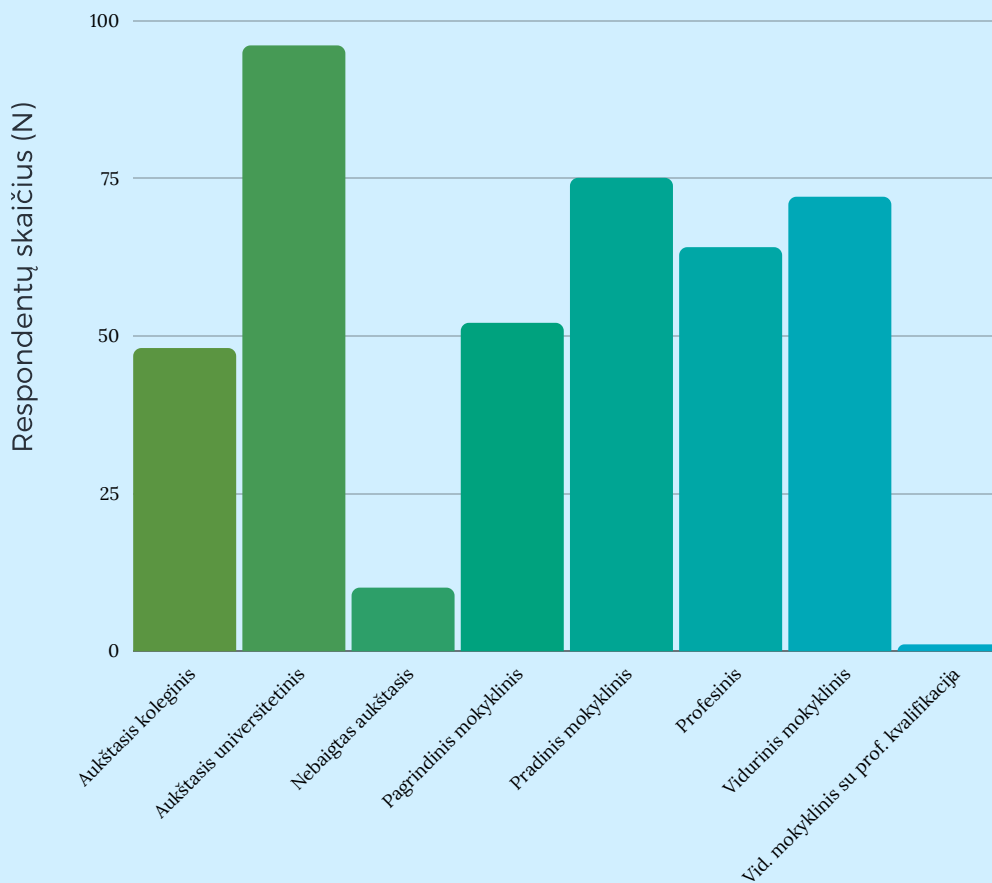
40

20

0

Alytus
Biržai
Elektrėnai
Garliava
Ignalina
Joniškis
Kaišiadorys
Kaunas
Kėdainiai
Klaipėda
Kupiškis
Lentvaris
Mažeikiai
Naujoji Akmenė
Palanga
Pasvalys
Prienai
Raseiniai
Rokiškis
Šačinininkai
Šilutė
Skuodas
Tauragė
Trakai
Utena
Vilkaviškis
Visaginas
Žiežmariai

Respondentų skaičius (N)

2 PAV. IŠSILAVINIMAS

Šioje viešojoje konsultacijoje dalyvavo respondentai, iš kurių **20.7 proc.** asmenų turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą, **16.2 proc.** turėjo pradinį mokyklinį, o **15.5 proc.** - vidurinį mokyklinį išsilavinimą. Respondentų, turinčių kitą išsilavinimą, buvo mažiau.

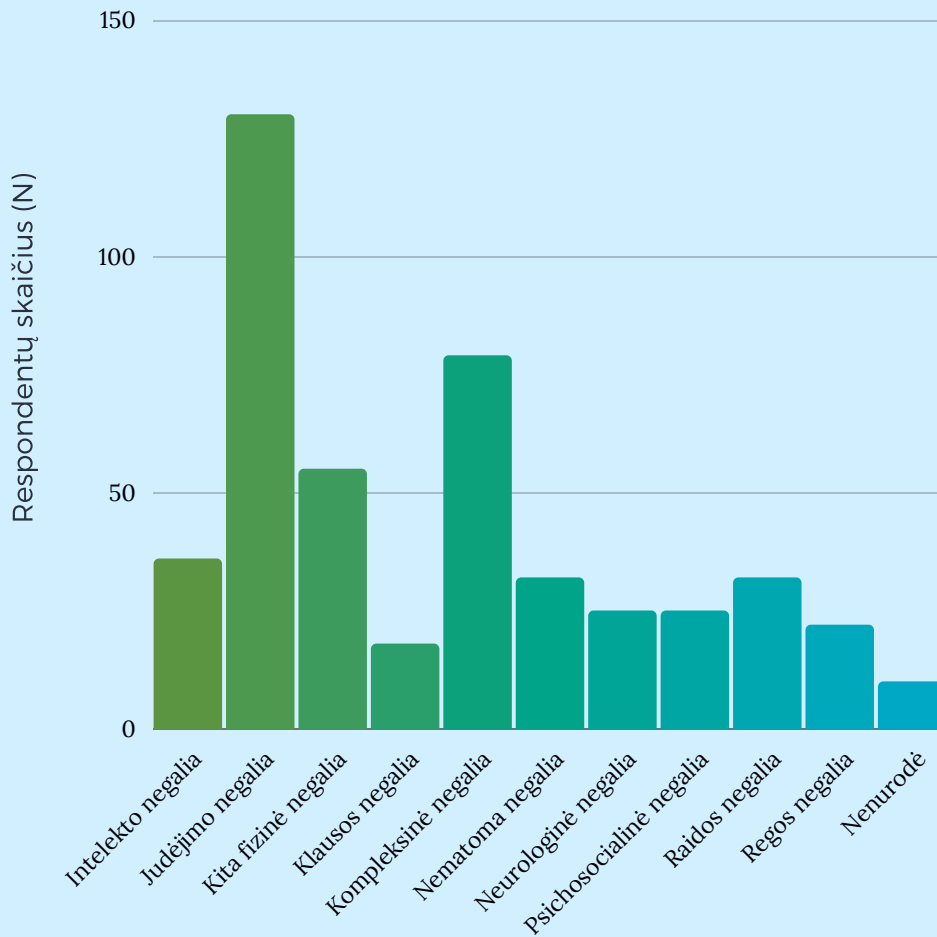
Daugiau nei pusę respondentų (**64 proc.**) sudarė darbingo amžiaus asmenys (**19.4 proc.** respondentų buvo 26-35 m. amžiaus, **17.2 proc.** - 36-45 m. amžiaus, **19.4 proc.** - 46-55 m. amžiaus, **8 proc.** - 56-65 m. amžiaus) (**2 lentelė**), **20.7 proc.** respondentų turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą, **16.2 proc.** turėjo pradinį mokyklinį, o **15.5 proc.** - vidurinį mokyklinį išsilavinimą (**2 pav.**)

Pagal negalios tipą daugiausia respondentų turėjo judėjimo (**28.0 proc.**), kompleksinę (**17.0 proc.**) ar kitą fizinę negalią (**11.9 proc.**) (**3 pav.**). Respondentų, turinčių kitas negalias buvo mažiau (**3 pav.**). **51.5 proc.** respondentų negalia buvo įgyta, **40.5 proc.** - įgimta. Likusieji **8 proc.** respondentų nežinojo savo negalios kilmės ir (ar) jų negalia buvo tiek įgimta tiek įgyta.

Darbingo amžiaus asmenų su negalia buvo klausiama apie jų darbingumo lygį, senatvės pensijos amžiaus asmenų - apie jų specialiųjų poreikių lygį, vaikų (jų šeimos narių, globėjų) - apie jų neįgalumo lygį.

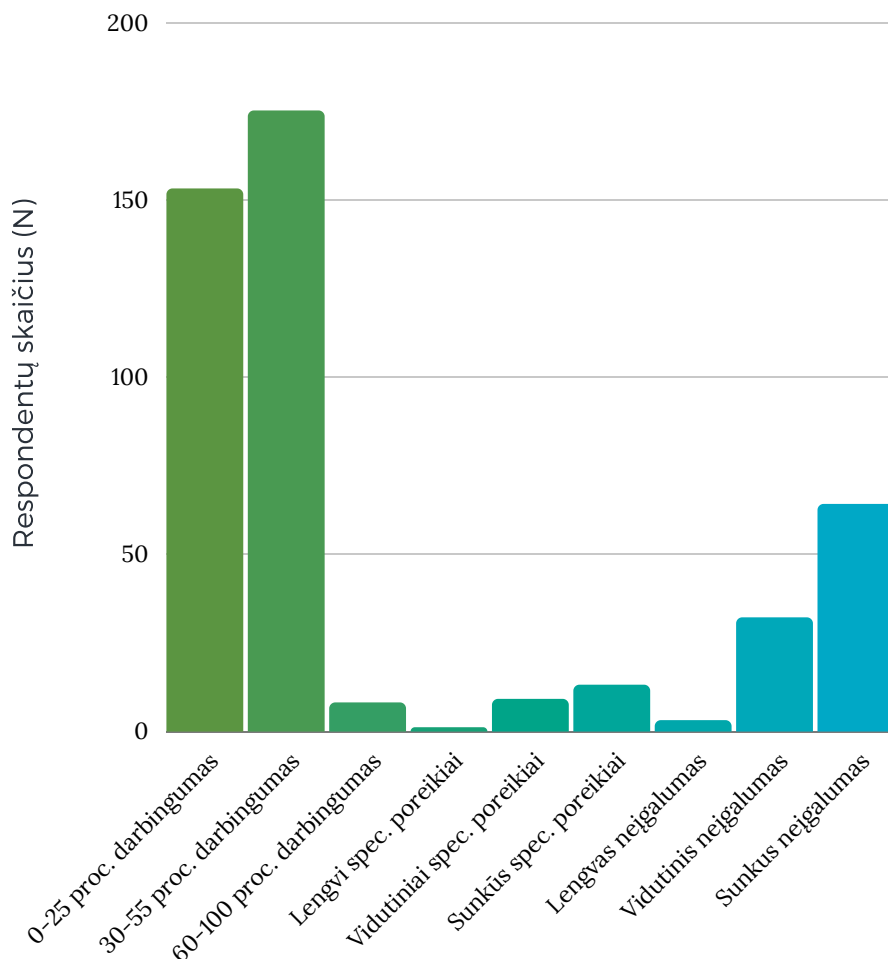
Daugiausia respondentų turėjo 30-55 proc. darbingumą (**37.7 proc.**), **33.0 proc.** turėjo 0-25 proc. darbingumą, **1.7 proc.** - 60-100 proc. darbingumą (**4 pav.**). Senatvės pensijos amžiaus respondentai, turintys negalią, daugiausiai turėjo sunkius spec. poreikius (**2.8 proc.**), o vaikai - sunkų neįgalumo lygį (**13.8 proc.**) arba vidutinį neįgalumo lygį (**6.9 proc.**) (**4 pav.**).

Vis dėlto, svarbu pabrėžti, jog dalis respondentų (**1.3 proc.**) pažymėjo nenorintys atsakyti į šį klausimą ar neužpildė šio klausimo atsakymo.

3 PAV. NEGALIOS TIPAS

Pagal negalios tipą šioje viešojoje konsultacijoje dalyvavę respondentai daugiausia turėjo judėjimo (**28.0 proc.**), kompleksinę (**17.0 proc.**) ar kitą fizinę negalią (**11.9 proc.**). Respondentų, turinčių kitas negalias, buvo mažiau.

4 PAV. DARBINGUMO/ SPEC.POREIKIŲ/ NEĮGALUMO LYGIS

Šioje viešojoje konsultacijoje daugiausia respondentų turėjo 30-55 proc. darbingumą (**37.7 proc.**), **33.0 proc.** turėjo 0-25 proc. darbingumą, **1.7 proc.** – 60-100 proc. darbingumą. Senatvės pensijos amžiaus respondentai, turintys negalią, daugiausiai turėjo sunkius spec. poreikius (**2.8 proc.**), o vaikai - sunkų neįgalumo lygį (**13.8 proc.**) arba vidutinį neįgalumo lygį (**6.9 proc.**).

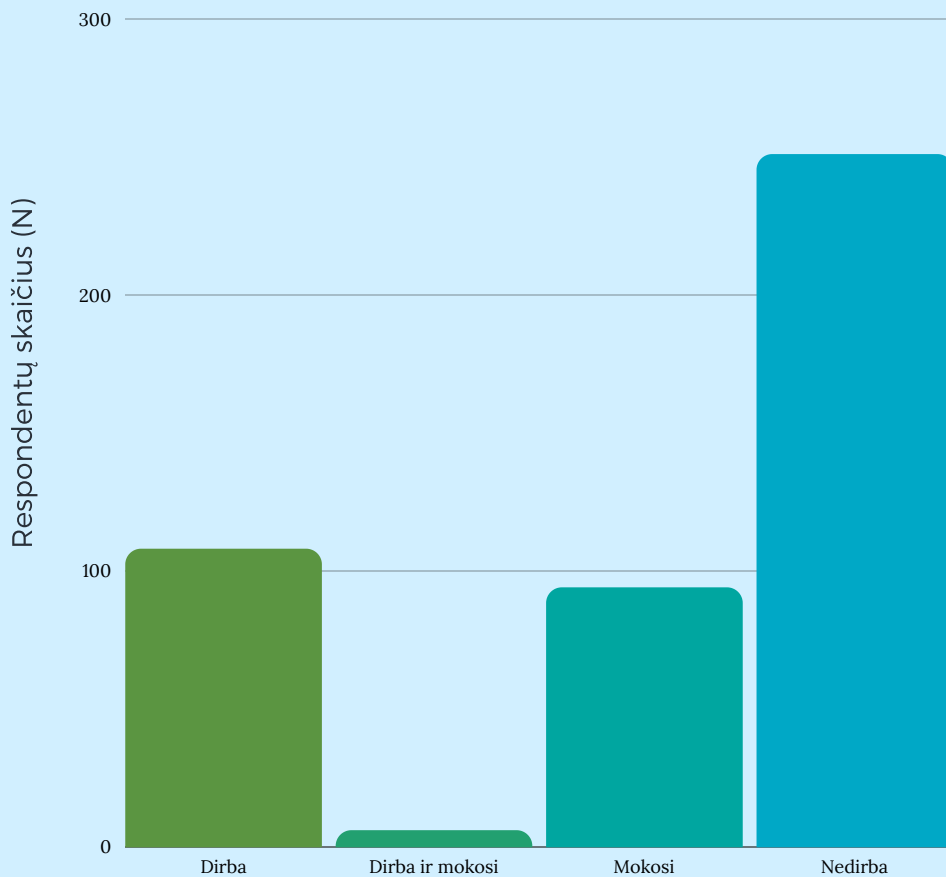

20.7 %

*respondentų turėjo aukštąjį
universitetinį išsilavinimą*

37.7 %

*respondentų turėjo 30-55 proc.
darbingumo lygį*

5 PAV. DARBAS

Šioje viešojoje konsultacijoje dirbančių respondentų dalis sudarė **23.3 proc.** respondentų, **1.3 proc.** respondentų viešosios konsultacijos atlikimo metu mokėsi ir dirbo, **54.1 proc.** respondentų nedirbo, dar **20.3 proc.** tik mokėsi.

APKLAUSOS DALYVIŲ UŽIMTUMO DUOMENYS

Šioje viešojoje konsultacijoje dirbančių respondentų dalis sudarė **23.3 proc.** respondentų, **1.3 proc.** respondentų viešosios konsultacijos atlikimo metu mokėsi ir dirbo, **54.1 proc.** respondentų nedirbo, dar **20.3 proc.** tik mokėsi (**5 pav.**).

Moterys statistiškai reikšmingai ($p < .001$) dažniau dirbo nei vyrai: tarp moterų buvo **29.8 proc.** dirbančių, o tarp vyrų – **13.8 proc.** Mažiausiai dirbančių buvo tarp turinčių intelekto (**0 proc.**), raidos (**3.1 proc.**) ir psichosocialinę negalią (**8 proc.**) turinčių respondentų (**3 lentelė**).

Daugiausiai dirbančių buvo tarp nematomą negalią (**43.8 proc.**), regos negalią (**36.4 proc.**) bei judėjimo negalią (**32.3 proc.**) turinčių respondentų (**3 lentelė**).

Taip pat pastebėta, jog didesnę darbingumą lygį turintys asmenys dažniau dirba: iš turinčių 0-25 proc. darbingumo lygį dirbo **28.1 proc.**, kuomet 30-55 proc. darbingumo lygį – **33.1 proc.** Vis dėlto, minėta tendencija nebuvo matoma su 60-100 proc. darbingumo lygį turinčių asmenų darbo statusu: **25 proc.** 60-100 proc. darbingumą turinčių asmenų dirbo.

Ar respondentai dirbo taip pat statistiškai reikšmingai ($p < .001$) priklausė nuo jų amžiaus ir išsilavinimo. Dirbo **6.5 proc.** jaunimo (22-25 m. amžiaus) grupės respondentų, **30.0 proc.** 26-35 m., **36.3 proc.** 36-45 m., **36.7 proc.** 46-55 m., **35.1 proc.** 56-65 m. amžiaus grupės asmenys. Turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą dirbo **51.0 proc.** respondentų, aukštąjį koleginių - **44.7 proc.**, kuomet turintys vidurinį mokyklinį išsilavinimą - **18.1 proc.** Dirbo **1.9 proc.** pagrindinį mokyklinį išsilavinimą turinčių respondentų. Ar respondentai dirbo, nepriklausė nuo vietovės (miestas, kai-

-mas, miestelis, kita), kurioje jie gyveno. Svarbu pabrėžti, jog šioje viešojoje konsultacijoje respondentui atsakius, jog šiuo metu jis/ji nedirba, jo/jos taip pat buvo klausama, ar jis/ji dirbo ir (ar) mokėsi per praėjusius 12 mėn. Šis sprendimas buvo atliktas dėl COVID-19 pandeminės situacijos, kuri sukėlė pokyčius darbo rinkoje.

Dirbusių respondentų per praėjusius 12 mėn. dalis sudarė **14.4 proc.** atsakiusių respondentų, **0.4 proc.** mokėsi ir dirbo. **79.2 proc.** (N=187) respondentų nedirbo, dar **4.7 proc.** tik mokėsi per praėjusius 12 mėn.

3 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal darbinį statusą, turimą negalios tipą ir darbingumo lygį

	Dirba	%
Intelekto negalia		0.0
Judėjimo negalia		32.3
Kita fizinė negalia		30.9
Klausos negalia		27.8
Kompleksinė negalia		15.2
Nematoma negalia		43.8
Neurologinė negalia		24.0
Psichosocialinė negalia		8.0
Raidos negalia		3.1
Regos negalia		36.4
0-25 proc. darbingumas		28.1
30-55 proc. darbingumas		33.1
60-100 proc. darbingumas		25.0

Profesinių veiklų, kurias respondentai atlieka (-o) per pastaruosius 12 mėn., pavyzdžiai

Kasininkas (-ė)	Ergoterapeutas (-ė)
Viešosios nuomonės tyrėjas (-a)	Kokybės specialistas (-ė)
Paslaugų teikimo specialistas (-ė)	Pakuotojas (-a)
Programuotojas (-a)	Pedagogas (-ė)
Administratorius (-ė)	Juvelyras (-ė)
Medicinos statistikas (-ė)	Bibliotekininkas (-ė)
Projektų vadovas (-ė)	Konditeris (-ė)
Valytojas (-a)	Akių priežiūros specialistas (-ė)
Taxi operatorius (-ė)	Padalinio koordinatorius (-ė)
Soc. darbuotojas (-a)	Soc. darbuotojo padėjėjas (-a)
Teisininkas (-ė)	Koordinatorius (-ė)
Kirpėjas (-a)	Maketuotojas (-a)
Buhalteris (-ė)	Raštvedys (-ė)
Vadybininkas (-ė)	Meno odos apdirbėjas (-a)
Dažytojas (-a)	Personalo administratorius (-ė)
Virėjas (-a)	Floristas (-ė)
Valstybės tarnautojas (-a)	Vid. kontrolės darbuotojas (-a)
Vadovas (-ė)	IT specialistas (-ė)
Masažuotojas (-a)	Psichologas (-ė)
Lektorius (-ė)	Pašto viršininkas (-ė)
Kirpėjas (-a)	Budėtojas (-a)

Respondentai dažniausiai turėjo 6 m. darbo patirtį (**39.9 proc.**), tačiau net **34.3 proc.** apklaustųjų neturėjo jokios darbo patirties. **42 proc.** respondentų, turėjusių darbą apklausos metu, dirbo 40 val./sav. Respondentų atlikta profesinė veikla buvo įvairi, tačiau dažniausiai atitiko jų turimą kvalifikaciją (**78.5 proc.**) (**4 lentelė**).

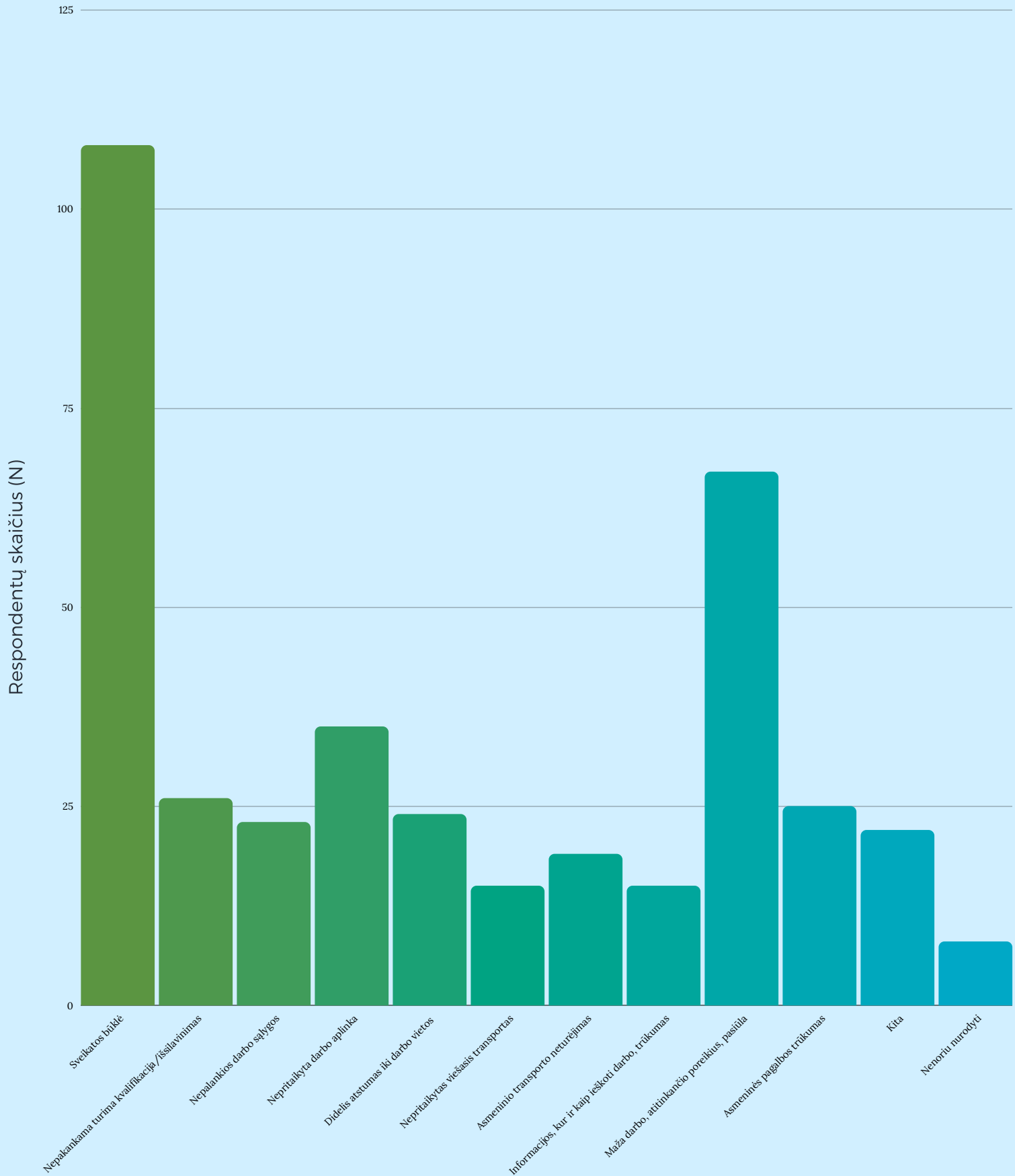
Apklausoje taip pat buvo užduotas klausimas, kokios priežastys lemia, kad respondentai nedirba. Pagrindinės priežastys, kodėl nedirba, buvo susijusios su prasta sveikatos būkle (**27.9 proc.**) ir maža darbo, atitinkančio asmens poreikius, pasiūla (**17.3 proc.**) (**6 pav.**). **9 proc.** negalėjo dirbti dėl nepritaikytų darbo vietų (**6 pav.**)

4 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal turimą darbo patirtį, darbo laiką bei kvalifikaciją

Turima darbo patirtis	%	N
Neturiu jokios darbo patirties	34.3	68
< 0.5 metų	5.6	11
0.5 - 1 metų	1.5	3
2 - 3 metai	8.6	17
4 - 5 metai	10.1	20
6 metai ir daugiau	39.9	79
Darbo laikas	%	N
Dirba daugiau nei 40 val./sav.	12.5	14
Dirba 40 val./sav.	42.0	47
Dirba 20 val./sav.	24.1	27
Dirba mažiau nei 20 val./sav.	9.8	11
Dirba laikinus darbus	1.8	2
Dirba pagal verslo liudijimą arba individualią veiklą	9.8	11
Kvalifikacija	%	N
Dirba darbą, reikalaujantį žemesnės kvalifikacijos	12.6	17
Dirba darbą, kuriam respondento kvalifikacija yra pakankama	78.5	106
Dirba darbą, reikalaujantį aukštesnės kvalifikacijos	8.9	12

6 PAV. NEDARBO PRIEŽASTYS

Šioje viešojoje konsultacijoje dalyvavę respondentai, kurie šiuo metu nedirba, pagrindinėmis priežastimis, kurios neleidžia jiems dirbti įvardina kaip susijusias su prasta sveikatos būkle (**27.9 proc.**) ir maža darbo, atitinkančio asmens poreikius, pasiūla (**17.3 proc.**). **9 proc.** teigė, jog negali dirbti dėl nepritaikytų darbo vietų, o **4 proc.**, jog itin trūksta informacijos, kur ir kaip ieškoti darbo.

23.3 %

*respondentų viešosios konsultacijos
metu dirbo*

39.9 %

*respondentų turėjo 6 ir daugiau
metų darbo patirtį*

IŠMOKOS, PAŠALPOS IR KITA FINANSINĖ PAGALBA

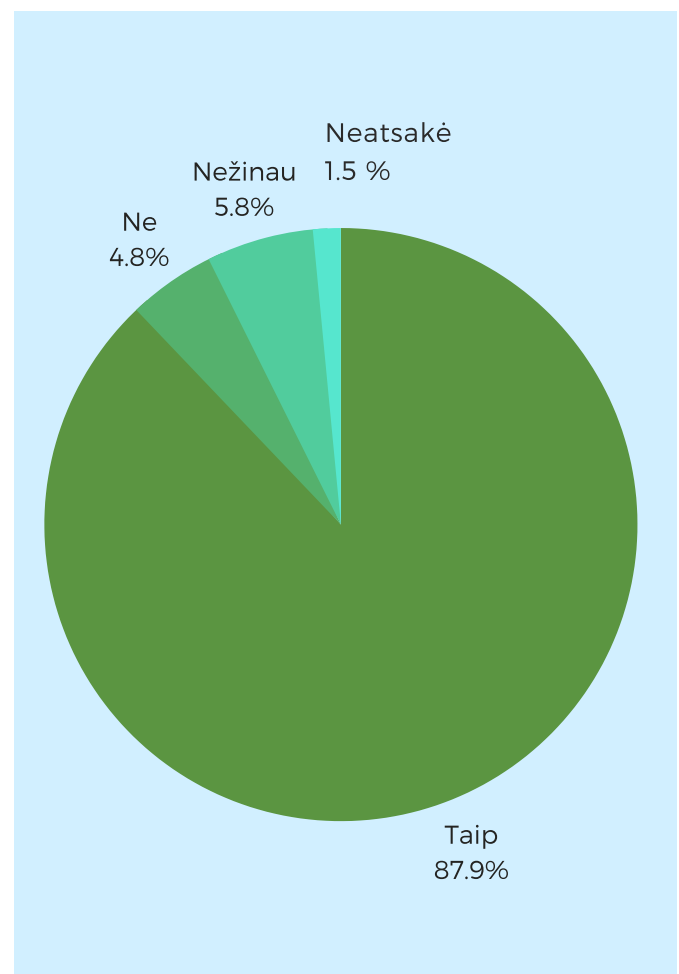
Apklausoje buvo siekiama sužinoti tikslinės grupės nuomonę apie asmenims su negalia reikalingų paslaugų ir priemonių poreikį bei informacijos apie galimą gauti pagalbą prieinamumą.

Visų pirma buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktualios išmokos, pašalpos ir kita finansinė pagalba. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **87.9 proc.** respondentų (**7 pav.**). 20 asmenų su negalia (**N=20**) bei 7 asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai (**N=7**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali finansinė pagalba. Respondentų, kuriems reikėjo finansinės pagalbos, grupę sudarė **83.3 proc.** turintys intelekto negalią, **90.0 proc.** – judėjimo negalią, **89.1 proc.** – kitą fizinę negalią, **77.8 proc.** – klausos negalią, **93.7 proc.** – kompleksinę negalią, **84.4 proc.** – nematomą negalią, **92.0 proc.** – neurologinę negalią, **64.0 proc.** – psichosocialinę negalią, **87.5 proc.** – raidos negalią, **86.4 proc.** – regos negalią ($p=.040$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems finansinė pagalba buvo aktuali, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**88.8 proc.**), 30-40 proc. darbingumas (**85.1 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**92.3 proc.**) ar sunkus neįgalumas (**92.2 proc.**) ($p=.010$).

Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p=.694$), amžius ($p=.299$), gyvenamoji vieta ($p=.116$), išsilavinimas ($p=.077$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.400$)).

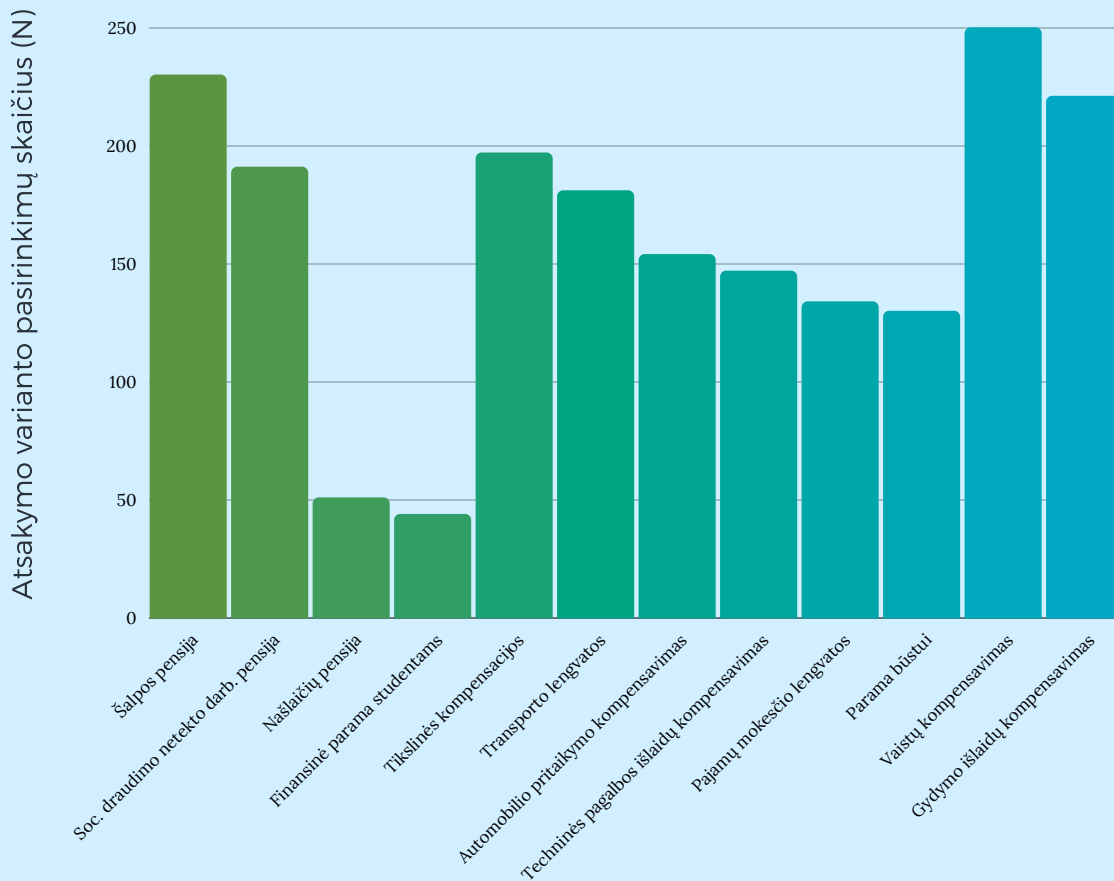
87.9 %

respondentų viešosios konsultacijos metu buvo aktuali finansinė pagalba

7 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali finansinė pagalba, teikiama asmenims su negalia?

8 PAV. FINANSINĖ PAGALBA

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausama apie konkrečių išmokų, pašalpų bei kitos finansinės pagalbos poreikį.

Siekiant išsiaiškinti konkrečių išmokų, pašalpų ir kitos finansinės pagalbos poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**8 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausios buvo: šalpos pensijos (**N=230**), socialinio draudimo netekto darbingumo pensijos (**N=191**), vaistų kompensavimas (**N=250**) bei gydymo išlaidų kompensavimas (**N=221**) (**8 pav.**). Daugiau nei pusė respondentų (**59.6 proc.**), kuriems finansinė pagalba buvo aktuali, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **15.5 proc.** - asmenų su negalia organizacijose. Vis dėlto svarbu pabrėžti, jog dalis respondentų (dažniausiai - asmenų su negalia šeimos narių, globėjų) pabrėžė, jog asmuo su negalia negali ieškoti informacijos dėl savo sveikatos būklės.

Siekiant išsiaiškinti paslaugų asmenims su negalia poreikį taip pat svarbu išanalizuoti informacijos apie paslaugas prieinamumą. Daugiau nei pusei respondentų (**60.5 proc.**) informacijos apie išmokas, pašalpas ir kitą finansinę pagalbą trūko, o dar 36 (**N=36**) asmenys su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**9 pav.**). 26 (**N=26**) asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai nežinojo, ar jų šeimos nariams, globotiniams, turintiems negalią, pakako informacijos apie išmokas, pašalpas ir kitą finansinę pagalbą.

Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p=.497$), amžius ($p=.285$), gyvenamoji vieta ($p=.961$), negalios tipas ($p=.260$), darbingumo/spec.poreikių/neįgalumo lygis ($p=.574$), išsilavinimas ($p=.202$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.136$)).

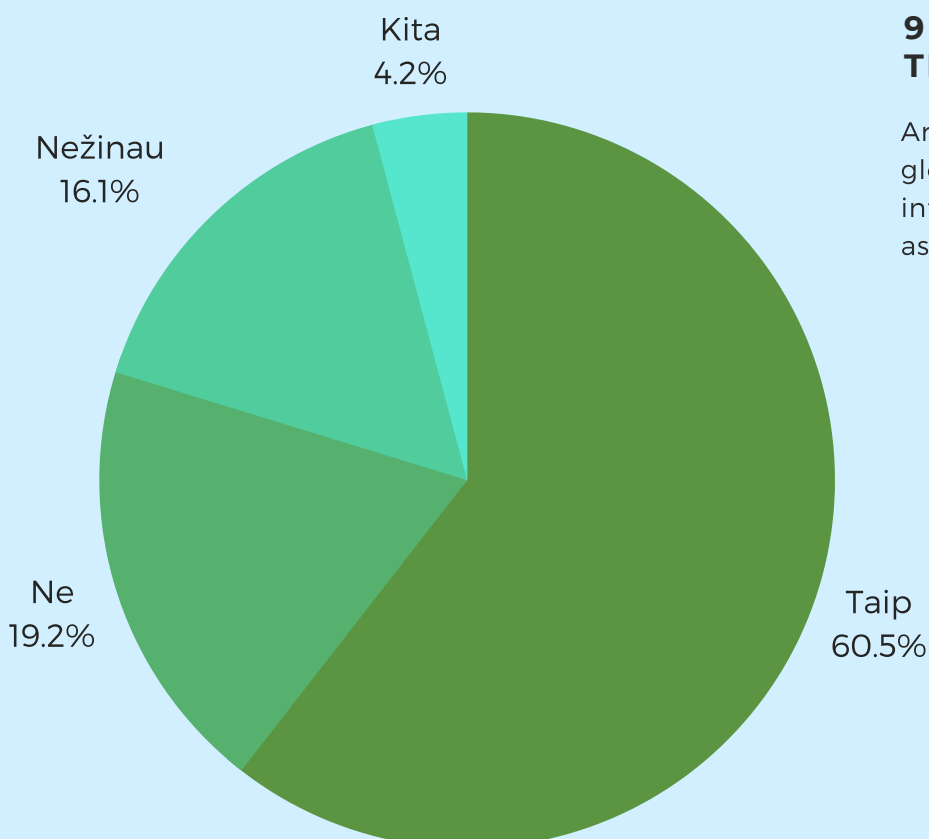
Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie finansinės paramos teikimo ir (ar) gavimo naujoves bei pakitusias sąlygas (**42 proc.**) taip pat bendrąsias sąlygas, kurias privalo atitikti asmuo, siekiantis gauti finansinę paramą asmenims su negalia (**29.0 proc.**). Svarbu pabrėžti, jog net **95.7 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems išmokos, pašalpos ir kita finansinė pagalba buvo aktuali, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie finansinę paramą asmenims su negalia bei pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**34.4 proc.**) ir (ar) informaciją pateikiant leidinyje, kurį būtų galime atsisiųsti nemokamai į namus (**27.5 proc.**).

60.5 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie finansinę pagalbą asmenims su negalia

95.7 %

respondentų išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie finansinę paramą asmenims su negalia

9 PAV. INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie finansinę paramą asmenims su negalia?

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie išmokas, pašalpas ir kitą finansinę pagalbą?

*„Informacijos gal ir netrūksta,
bet ji labai išbarstyta“*

*„Internete galima rasti kone viską, bet
informacija dažnai pateikiama labai
sudėtingai, sunkiai suprantamai“*

*„Informacijos, pritaikytos intelekto negalią
turintiems, nėra, taigi pati negali domėtis“*

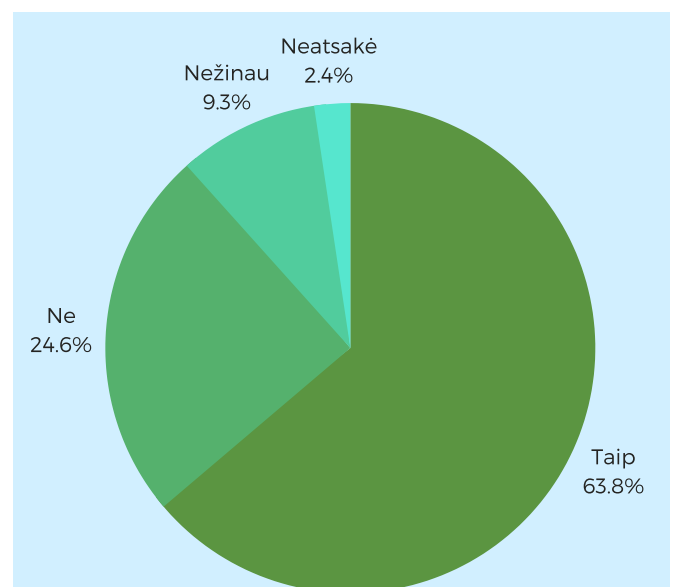
*„Būtina sukurti naujas informacines sistemas, nes šiais laikais tiek
pasikeitimų, kad net ir tam tikrų institucijų darbuotojai sako
nebespėjantys sekti naujausios informacijos, dažnu atveju
pastebėjau, kad netgi ta informacija būna suteikiama
netiksliai/neatnaujinta ir pan., tai kaip žmonėms susigaudyti, toks
visiškas pasimetimas...“*

APRŪPINIMAS MEDICININĖS IR TECHNINĖS PAGALBOS PRIEMONĖMIS

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktualios medicininės ir techninės pagalbos priemonės. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **63.8 proc.** respondentų (**10 pav.**). 26 asmenys su negalia (**N=26**) bei 17 asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai (**N=17**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios medicininės ir techninės pagalbos priemonės. Respondentų, kuriems reikėjo medicininės ir techninės pagalbos priemonių, grupę sudarė **41.7 proc.** turintys intelekto negalią, **82.3 proc.** – judėjimo negalią, **58.2 proc.** – kitą fizinę negalią, **66.7 proc.** – klausos negalią, **67.1 proc.** – kompleksinę negalią, **28.1 proc.** – nematomą negalią, **56.0 proc.** – neurologinę negalią, **44.0 proc.** – psichosocialinę negalią, **71.9 proc.** – raidos negalią, **72.7 proc.** – regos negalią ($p < .001$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems medicininės ir techninės pagalbos priemonės buvo aktualios, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**78.4 proc.**), 30-40 proc. darbingumas (**45.1 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**92.3 proc.**) ar sunkus neįgalumas (**78.1 proc.**) ($p < .001$). Medicininių ir techninių pagalbos priemonių aktualumas taip pat priklausė ir nuo respondentų amžiaus: priemonės buvo aktualios **74 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **57.9 proc.** – 16-21 m., **54.8 proc.** – 22-25 m., **56.7 proc.** – 26-35 m., **58.8 proc.** – 36-45 m., **64.4 proc.** – 46-55 m., **73.0 proc.** – 56-65, **90 proc.** – 66-75 m. amžiaus asmenims ($p < .001$)).

Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p = .951$), gyvenamoji vieta ($p = .876$), išsilavinimas ($p = .642$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p = .942$)).

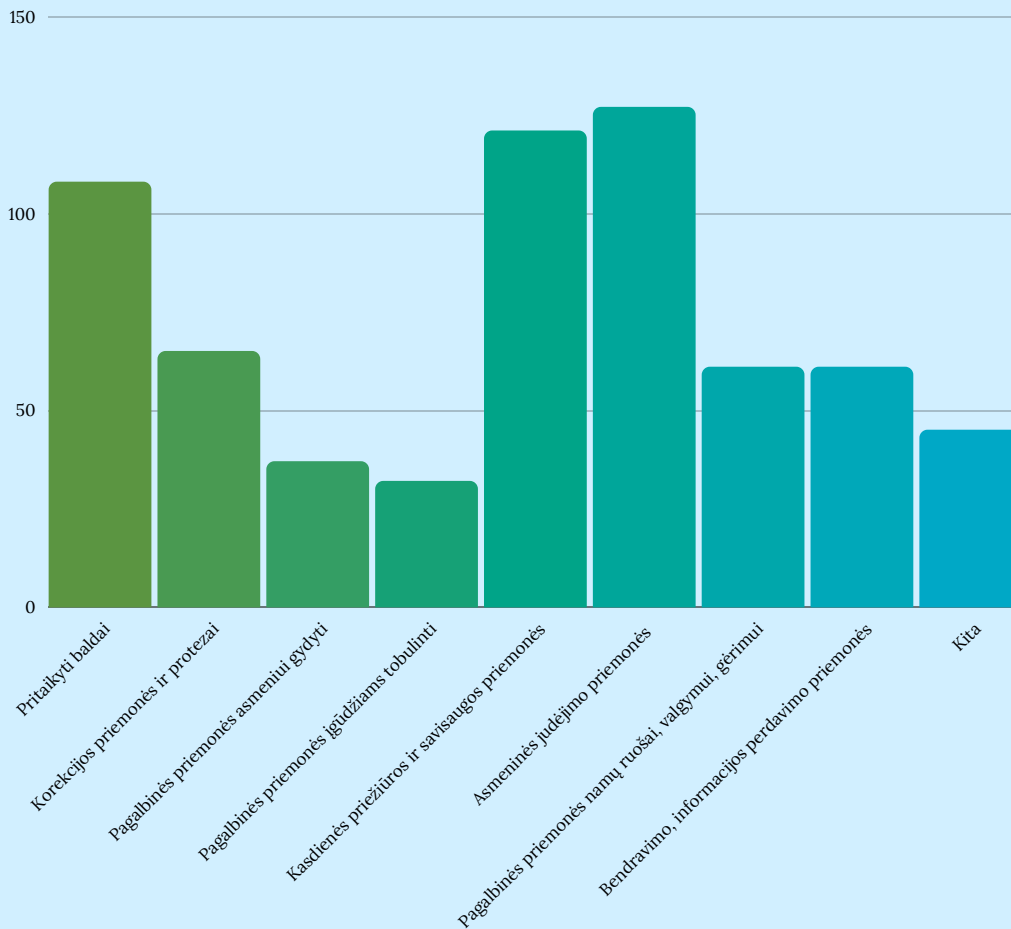
Siekiant išsiaiškinti konkrečių medicininės ir techninės pagalbos priemonių poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**11 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausias buvo asmeninės judėjimo (**N=127**) ir kasdienės priežiūros ir savisaugos priemonės (**N=121**) bei pritaikyti baldai (**N=108**) (**11 pav.**).

10 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios medicininės ir techninės pagalbos priemonės?

Atsakymo variantų pasirinkimų skaičius (N)

11 PAV. MEDICININĖS IR TECHNINĖS PAGALBOS PRIEMONĖS

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausama apie konkrečių medicininių ir techninės pagalbos priemonių poreikį.

Daugiau nei pusė respondentų (**62.6 proc.**), kuriems medicininės ir techninės pagalbos priemonės buvo aktualios, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **16.7 proc.** - asmenų su negalia organizacijose. Vis dėlto svarbu pabrėžti, jog dalis respondentų (dažniausiai - asmenų su negalia šeimos narių, globėjų) pabrėžė, jog asmuo su negalia negali ieškoti informacijos dėl savo sveikatos būklės ir (ar) nepritaikytos informacinės aplinkos.

Siekiant išsiaiškinti paslaugų asmenims su negalia poreikį taip pat buvo svarbu išanalizuoti informacijos apie paslaugas prieinamumą. Daugiau nei pusei respondentų (**62.0 proc.**) informacijos apie medicinines ir technines pagalbos priemones trūko, o dar 20 (**N=20**) asmenų su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**12 pav.**).

18 (**N=18**) asmenų su negalia šeimos narių, globėjų nežinojo, ar jų šeimos nariams, globotiniams, turintiems negalią, pakako informacijos apie medicinines ir technines pagalbos priemones. Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų amžiaus: priemonės buvo aktualios **50.7 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **31.6 proc.** - 16-21 m., **32.3 proc.** - 22-25 m., **32.2 proc.** - 26-35 m., **31.3 proc.** - 36-45 m., **36.7 proc.** - 46-55 m., **32.4 proc.** - 56-65 m., **70 proc.** - 66-75 m. amžiaus asmenims ($p=0.040$). Taip pat informacijos trūkumas priklausė ir nuo respondentų negalios tipo: informacijos trūko **22.2 proc.** turintiems intelekto, **50.0 proc.** - judėjimo, **34.5 proc.** - kitą fizinę, **33.3 proc.** - klausos, **40.5 proc.** - kompleksinę, **21.9 proc.** - nematomą, **24.0 proc.** - neurologinę, **20.0 proc.** - psichosocialinę, **46.9 proc.** - raidos, **36.4 proc.** - regos negalią turintiems asmenims ($p<.001$).

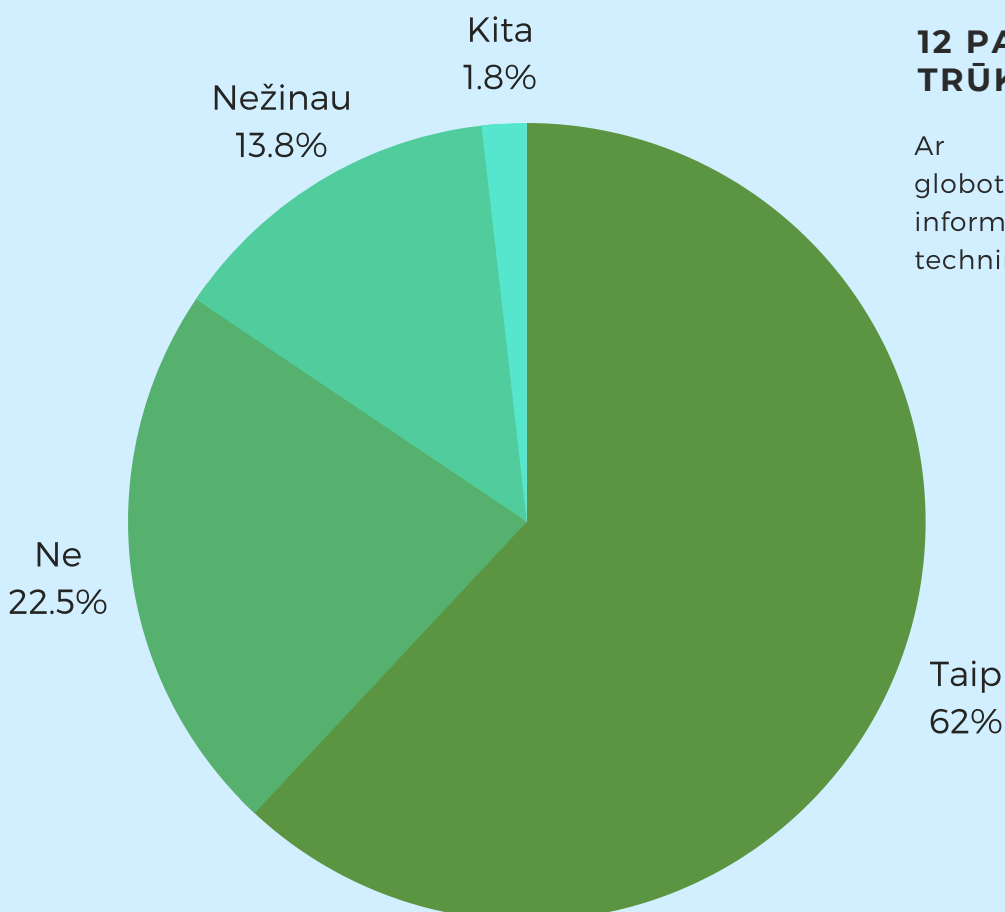
Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p=.481$), gyvenamoji vieta ($p=.702$), darbingumo/spec.poreikių/neįgalumo lygis ($p=.574$), išsilavinimas ($p=.236$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.650$)).

Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie tai, kur jiems reikėtų kreiptis dėl medicininės ir techninės pagalbos priemonių įsigijimo (**34.9 proc.**) bei trūko informacijos apie galimybę medicininės ir techninės pagalbos priemones įsigyti nemokamai ar su kompensacija (**31.5 proc.**). Svarbu yra pabrėžti, jog **83.9 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktualios medicininės ir techninės pagalbos priemonės, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija

apie medicininės ir techninės pagalbos priemones bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**31.9 proc.**) ir (ar) informacija pateikiant leidinyje, kurį būtų galime atsisiųsti nemokamai į namus (**29.3 proc.**).

62.0 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie medicininės ir techninės pagalbos priemones asmenims su negalia

12 PAV. INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie medicininės ir techninės pagalbos priemones?

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie medicininės ir techninės pagalbos priemones?

„Nėra vieningos sistemos, kur būtų suteikta visa reikiama informacija“

„Nėra aišku kokia tvarka ir kaip teikiama. Prieinamumas beveik lygus nuliui“

„Prikurta įvairių kordinatorių, centrų, bet pats turi nuolat skambinti į kelias biurokратишkas organizacijas, kol gauni praktišką informaciją“

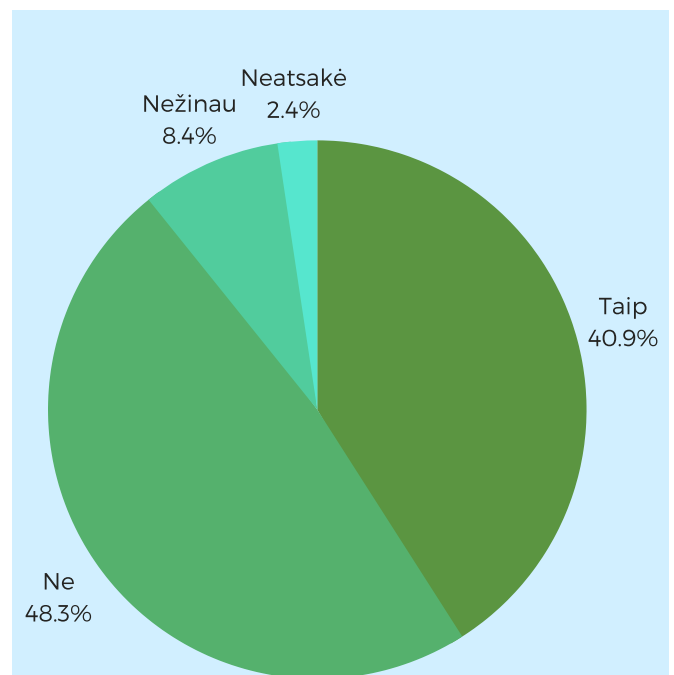
„TPNC tinklapyje informacija pateikta labai sunkiai, įsivaizduokite kad tarkim Jūsų artimam žmogui reikia vežimėlio ar ramentų, pamėginkite tam puslapyje rasti informacijos? Viskas labai sudėtingai, paprastam žmogui labai sunku suprasti, turėtų būti viskas paprasčiau kaip kad kitose EU šalyse“

BŪSTO PRITAIKYMŲ PASLAUGŲ SUTEIKIMAS

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktualios būsto pritaikymo paslaugos. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **40.9 proc.** respondentų (**13 pav.**). 25 asmenims su negalia (**N=25**) bei 14 asmenų su negalia šeimos narių, globėjų (**N=14**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios būsto pritaikymo paslaugos. Respondentų, kuriems buvo aktualios būsto pritaikymo paslaugos, grupę sudarė **19.4 proc.** turintys intelekto negalią, **67.7 proc.** – judėjimo negalią, **27.3 proc.** – kitą fizinę negalią, **22.2 proc.** – klausos negalią, **44.3 proc.** – kompleksinę negalią, **18.0 proc.** – nematomą negalią, **20.0 proc.** – neurologinę negalią, **40.0 proc.** – psichosocialinę negalią, **24.0 proc.** – raidos negalią, **43.8 proc.** – regos negalią ($p < .001$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems būsto pritaikymo paslaugos buvo aktualios, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**58.2 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**76.9 proc.**) ar sunkus neįgalumas (**54.7 proc.**) ($p < .001$). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p = .991$), amžius ($p = .488$), gyvenamoji vieta ($p = .244$), išsilavinimas ($p = .509$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p = .965$)).

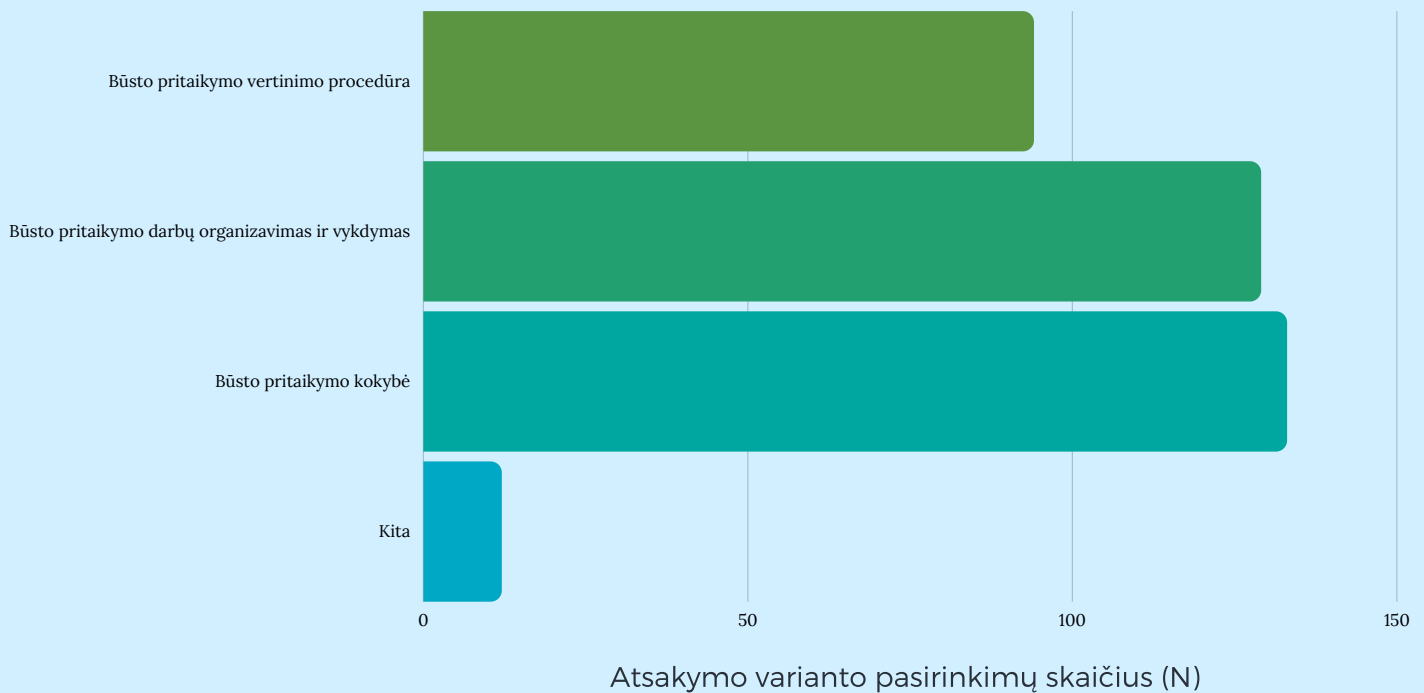
Siekiant išsiaiškinti konkrečių būsto pritaikymo paslaugų poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**14 pav.**). Dėl šios priežasties, at-

-sakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausios buvo būsto pritaikymo kokybės paslaugos (**N=133**) bei būsto pritaikymo darbų organizavimo ir vykdymo paslaugos (**N=129**) (**14 pav.**). Vis dėlto, verta pabrėžti, jog dalis respondentų išreiškė patarimų poreikį, kaip konkretų būstą yra rekomenduojama pritaikyti asmenims su negalia, pvz., rekomendacijų apie vandens skaitiklių pastate išplanavimą teikimo poreikį ir kt.

13 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios būsto pritaikymo paslaugos?

14 PAV. BŪSTO PRITAIKIMO PASLAUGOS

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausiama apie konkrečių būsto pritaikymo paslaugų poreikį

Daugiau nei pusė respondentų (**60.9 proc.**), kuriems būsto pritaikymo paslaugos buvo aktualios, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **17.3 proc.** - asmenų su negalia organizacijose. Vis dėlto, daugiau nei pusei respondentų (**72.0 proc.**) informacijos apie būsto pritaikymo paslaugas trūko, o dar 6 (**N=6**) asmenys su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**15 pav.**).

Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų amžiaus: informacijos trūko **26.0 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **23.7 proc.** - 16-21 m., **12.9 proc.** - 22-25 m., **23.3 proc.** - 26-35 m., **22.5 proc.** - 36-45 m., **33.3 proc.** - 46-55 m., **29.7 proc.** - 56-65 m., **30.0 proc.** - 66-75 m. amžiaus asmenims ($p < .001$). Taip pat informacijos trūkumas priklausė ir nuo respondentų negalios

tipo: informacijos trūko **13.9 proc.** turintiems intelekto, **43.1 proc.** - judėjimo, **18.2 proc.** - kitą fizinę, **11.1 proc.** - klausos, **32.9 proc.** - kompleksinę, **9.4 proc.** - nematomą, **28.0 proc.** - neurologinę, 8.0 proc. - psichosocialinę, **21.9 proc.** - raidos, **9.1 proc.** - regos negalią turintiems asmenims ($p = .002$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems informacijos apie būsto pritaikymo paslaugas trūko, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**35.9 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**35.9 proc.**) ar sunkus neįgalumas (**61.5 proc.**) ($p < .001$).

Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p = .703$), gyvenamoji vieta ($p = .846$), išsilavinimas ($p = .958$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p = .999$)).

Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie galimybę gauti būsto pritaikymo paslaugas nemokamai ar su kompensacija (**29.8 proc.**) bei informacijos apie būsto pritaikymo naujoves ir mokslinius tyrimus, atliekamus šioje sferoje (**23.6 proc.**).

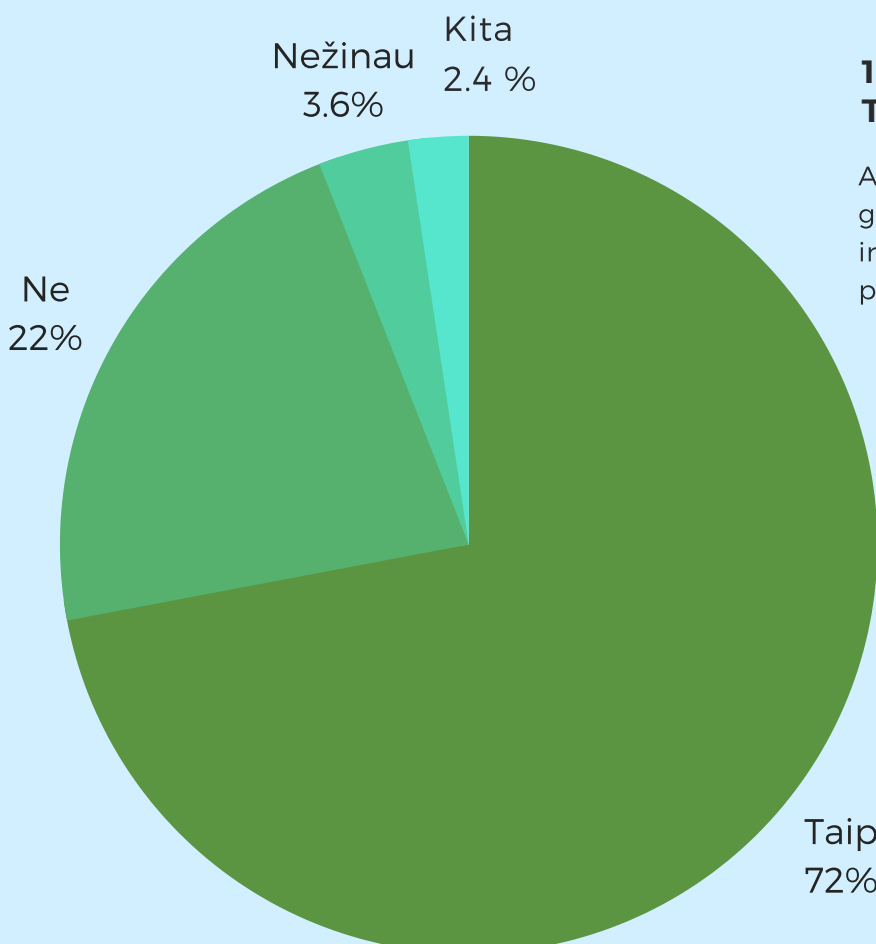
Svarbu yra pabrėžti, jog **95.6 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktualios būsto pritaikymo paslaugos, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie būsto pritaikymo paslaugas bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant viename leidinyje, kurį būtų galimybė atsisiųsti nemokamai į namus (**39.4 proc.**) ir (ar) vienoje internetinėje svetainėje (**29.2 proc.**)

72.0 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie būsto pritaikymo paslaugas

95.6 %

respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie būsto pritaikymo paslaugas teikti viename informacijos šaltinyje

15 PAV. INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie būsto pritaikymo paslaugas?

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie būsto pritaikymo paslaugas?

„Mes norim, kad nebūtų išskaidyta informacija, o viename centre būtų galima gauti ją visą“

„Niekur tokios informacijos nėra arba reikia jos ieškoti kaip lobio kurioje nors savivaldybės svetainėje“

„Būtų puiku, jeigu būtų galima atsisiųsti naudingą informaciją el. paštu asmeniui pageidaujant“

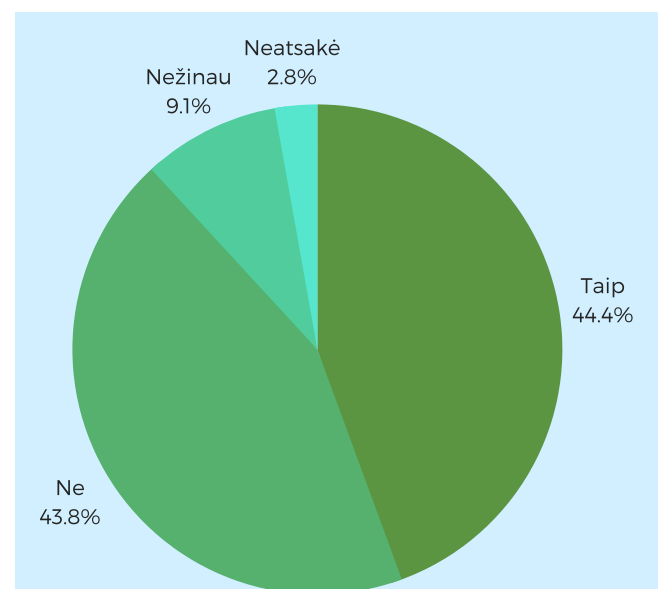
INDIVIDUALI PAGALBA IR PASLAUGOS NAMUOSE

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktuali individuali pagalba ir paslaugos namuose. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **44.4 proc.** respondentų (**16 pav.**). 27 asmenys su negalia (**N=27**) bei 15 asmenų su negalia šeimos narių, globėjų (**N=15**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali individuali pagalba ir paslaugos namuose.

Individualios pagalbos ir paslaugų aktualumas priklausė nuo respondentų lyties: respondentams vyrams (**51.9 proc.**) ši pagalba bei paslaugos buvo aktualesnės nei moterims (**39.3 proc.**) ($p=.043$). Respondentų, kuriems buvo aktuali individuali pagalba ir paslaugos namuose, grupę sudarė **63.9 proc.** turintys intelekto negalią, **52.3 proc.** – judėjimo negalią, **30.9 proc.** – kitą fizinę negalią, **16.0 proc.** – klausos negalią, **54.4 proc.** – kompleksinę negalią, **21.9 proc.** – nematomą negalią, **48.0 proc.** – neurologinę negalią, **40.0 proc.** – psichosocialinę negalią, **50.0 proc.** – raidos negalią, **31.8 proc.** – regos negalią ($p<.001$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems individuali pagalba ir paslaugos buvo aktualios, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**53.6 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**76.9 proc.**) ar sunkus neįgalumas (**68.8 proc.**) ($p<.001$). Individualios pagalbos ir paslaugų aktualumas priklausė ir nuo respondentų darbinės padėties: individuali pagalba ir paslaugos namuose buvo santykinai ak-

-tulesnės darbo neturintiems respondentams (**49 proc.**) ($p<.001$). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (amžius ($p=.052$), gyvenamoji vieta ($p=.919$), išsilavinimas ($p=.088$)).

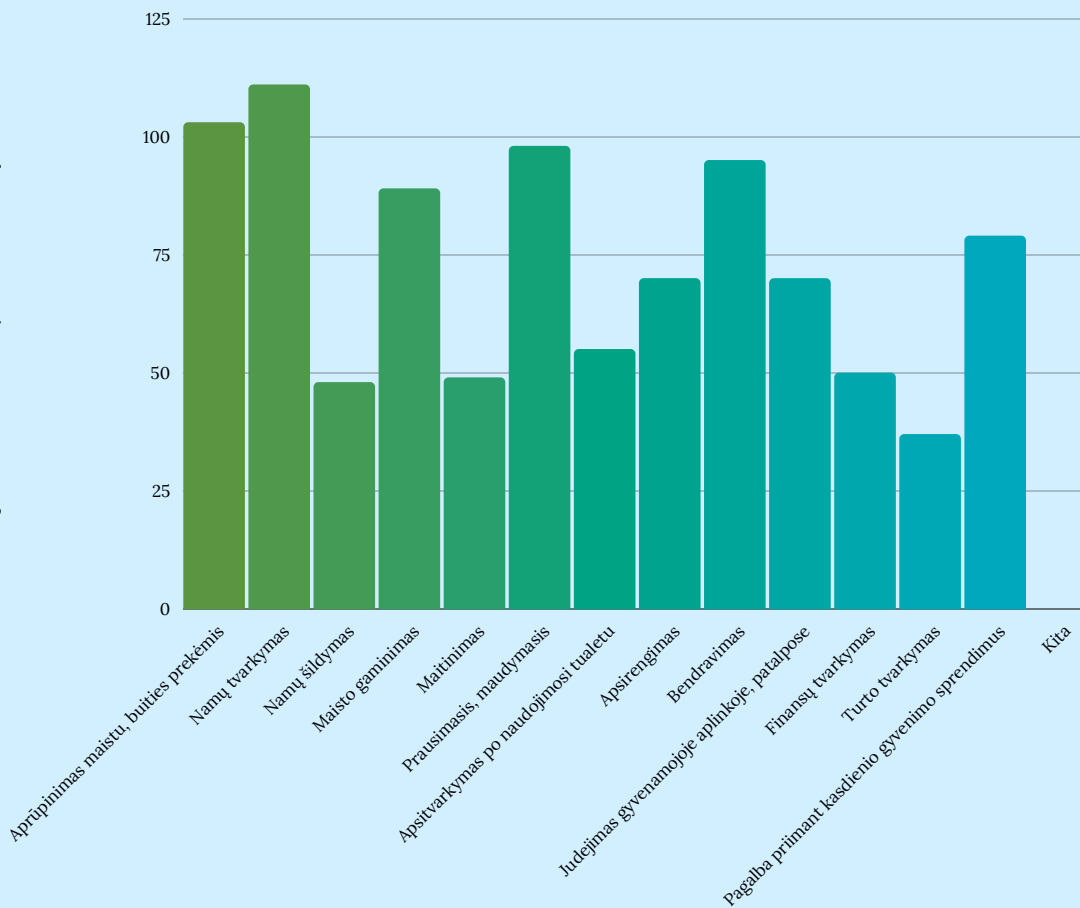
Siekiant išsiaiškinti konkrečių medicininės ir techninės pagalbos priemonių poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**17 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausios buvo aprūpinimo maistu (**N=103**) ir namų tvarkymo (**N=111**) individualios paslaugos ir pagalba (**17 pav.**).

16 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali individuali pagalba ir paslaugos namuose?

Atsakymo varianto pasirinkimų skaičius (N)

17 PAV. INDIVIDUALI PAGALBA IR PASLAUGOS NAMUOSE

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausiama apie konkrečių individualios pagalbos ir paslaugų namuose poreikį

Šiek tiek mažiau nei pusė respondentų (**45.1 proc.**), kuriems individuali pagalba ir paslaugos buvo aktualios, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **21.5 proc.** - artimųjų ir (ar) draugų rate. Vis dėlto, daugiau nei pusei respondentų (**64.8 proc.**) informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas namuose trūko, o dar 11 (**N=11**) asmenų su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**18 pav.**). 13 (**N=13**) asmenų su negalia šeimos narių, globėjų, taip pat nežinojo, ar jų šeimos nariui, globotiniui pakanka informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas namuose.

Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų lyties (respondentams vyrams (**33.9 proc.**) informacijos trūko dažniau nei moterims (**19.6 proc.**) ($p < .001$)) bei darbingumo/ spec. porei-

-kių/ neįgalumo lygio (santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas trūko, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**30.1 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**42.2 proc.**) ar sunkus neįgalumas (**38.5 proc.**) ($p < .001$)). Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (amžius ($p = .278$), gyvenamoji vieta ($p = .450$), negalios tipas ($p = .054$), išsilavinimas ($p = .287$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p = .303$)).

Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie galimybę gauti individualią pagalbą ir paslaugas nemokamai ar su kompensacija (**30.5 proc.**) bei informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas teikiančias įstaigas ir ar įmones (**23.2 proc.**).

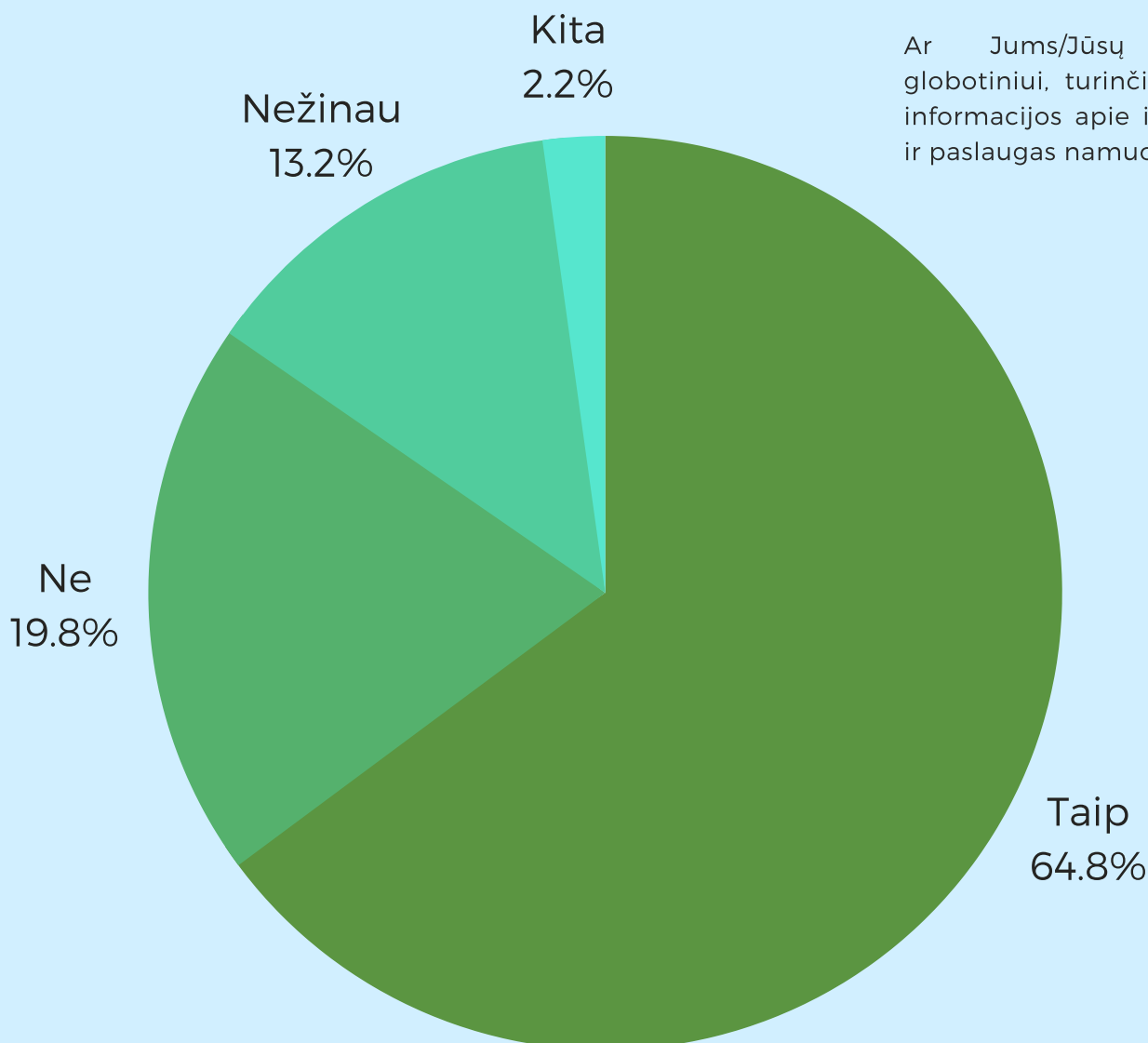
Svarbu yra pabrėžti, jog **94.0 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktuali individuali pagalba ir paslaugos namuose, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie šią pagalbą bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**34.7 proc.**) ir (ar) viename leidinyje, kurį būtų galimybė atsisiųsti nemokamai į namus (**27.7 proc.**).

64.8 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas namuose asmenims su negalia

18 PAV. INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas namuose?

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas namuose?

*„Tokios informacijos neteko girdėti
niekur“*

„Ar tokia pagalba teikiama? Neteko girdėti.“

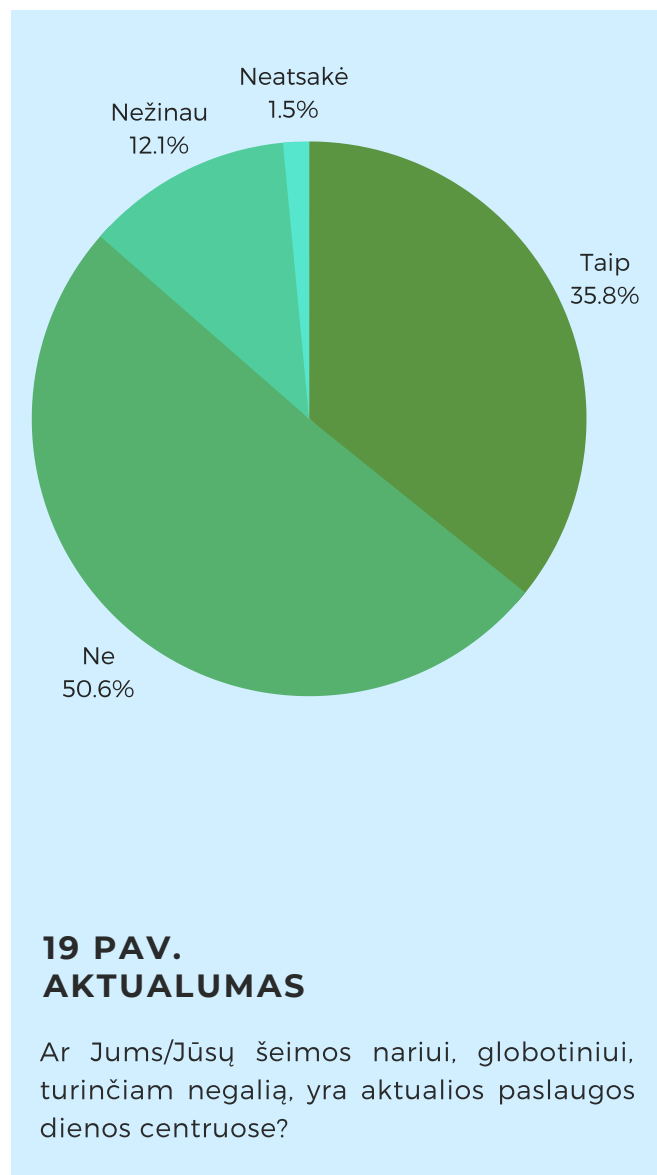
*„Ypač trūksta informacijos, ką galima gauti arčiausiai
savo gyvenamosios vietos“*

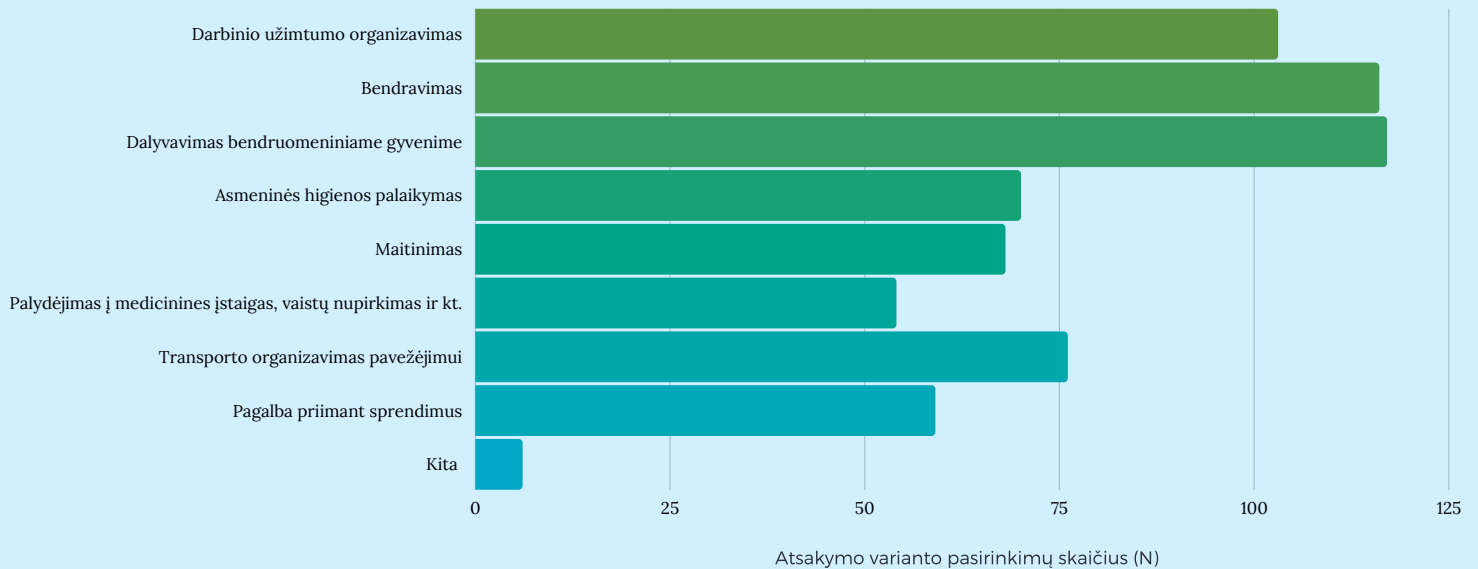

PASLAUGOS DIENOS CENTRUOSE

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktualios paslaugos dienos centruose. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **35.8 proc.** respondentų (**19 pav.**). 38 asmenims su negalia (**N=38**) bei 18 asmenų su negalia šeimos narių, globėjų (**N=18**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios paslaugos dienos centruose. Paslaugų dienos centruose aktualumas priklausė nuo respondentų amžiaus: paslaugos buvo aktualios **53.4 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **42.1 proc.** – 16-21 m., **45.2 proc.** – 22-25 m., **37.8 proc.** – 26-35 m., **28.7 proc.** – 36-45 m., **23.3 proc.** – 46-55 m., **35.1 proc.** – 56-65 m., **20.0 proc.** – 66-75 m. amžiaus asmenims ($p < .001$). Respondentų, kuriems buvo aktualios paslaugos dienos centruose, grupę sudarė **80.6 proc.** turintys intelekto negalią, **20.0 proc.** – judėjimo negalią, **21.8 proc.** – kitą fizinę negalią, **27.8 proc.** – klausos negalią, **48.1 proc.** – kompleksinę negalią, **15.6 proc.** – nematomą negalią, **36.0 proc.** – neurologinę negalią, **56.0 proc.** – psichosocialinę negalią, **50.0 proc.** – raidos negalią, **36.4 proc.** – regos negalią ($p < .001$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems paslaugos dienos centruose buvo aktualios, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**38.6 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**38.5 proc.**) ar sunkus neįgalumas (**59.4 proc.**) ($p < .001$). Paslaugų dienos centruose poreikis taip pat statistiškai reikšmingai buvo susijęs su respondentų išsilavinimu ir jų darbine padėtimi - santykinai daugiau tokių res-

-pondentų, kuriems paslaugos dienos centruose buvo aktualios buvo tarp tų, kurie turėjo tik pradinį mokyklinį išsilavinimą (**60.0 proc.**) bei šiuo metu nedirbo (**59.6 proc.**) ($p < .001$). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p = .065$), gyvenamoji vieta ($p = .321$)).

20 PAV. PASLAUGOS DIENOS CENTRUOSE

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausiama apie konkrečių paslaugų dienos centruose poreikį.

Siekiant išsiaiškinti konkrečių paslaugų dienos centruose poreikį, respondentų buvo klausiama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (20 pav.). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausios buvo darbinio užimtumo organizavimo paslaugos (**N=103**), taip pat dalyvavimas bendruomeniniame gyvenime (**N=117**) ir bendravimas (**N=116**) (20 pav.).

Kiek mažiau nei pusė respondentų (**40.8 proc.**), kuriems paslaugos dienos centruose buvo aktualios, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **32.9 proc.** - asmenų su negalia organizacijose, Beveik pusei respondentų (**46.7 proc.**) informacijos apie paslaugas dienos centruose trūko, o dar 18 (**N=18**) asmenų nežinojo, ar tokios informacijos yra pakankamai (21 pav.).

Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų lyties (respondentams vyrams (**21.2 proc.**) informacijos trūko dažniau nei moterims (**10.9 proc.**) ($p=0.009$)) bei darbingumo/spec. poreikių/ neįgalumo lygio (santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas trūko, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**16.7 proc.**) bei sunkūs specialieji poreikiai (**26.6 proc.**) ($p=0.016$)). Informacijos trūkumas priklausė ir nuo respondentų negalios tipo: informacijos trūko **30.6 proc.** turintiems intelekto, **10.0 proc.** - judėjimo, **10.9 proc.** - kitą fizinę, **11.1 proc.** - klausos, **20.3 proc.** - kompleksinę, **9.4 proc.** - nematomą, **20.0 proc.** - neurologinę, **24.0 proc.** - psichosocialinę, **25.9 proc.** - raidos negalią turintiems asmenims ($p<0.001$). Informacijos apie dienos centruose teikiamas paslaugas trūkumas statistiškai reikšmingai taip pat buvo susijęs su respondentų išsilavinimu bei respondentų darbine padėtimi - santy-

-kinai daugiau tokių respondentų, kuriems trūko informacijos buvo tarp tų, kurie turėjo tik pradinį mokyklinį išsilavinimą (**26.7 proc.**) bei šiuo metu nedirbo (**15.5 proc.**) ($p < .001$). Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (amžius ($p = .057$), gyvenamoji vieta ($p = .392$)).

Respondentams labiausiai nepakako informacijos apie paslaugų dienos centruose naujoves ir mokslinius tyrimus (**28 proc.**) bei apie galimybę gauti paslaugas dienos centruose nemokamai ar su kompensacija (**26.9 proc.**).

Pastebėtina, kad net **98.5 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktualios paslaugos dienos centruose, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie dienos centruose teikiamas paslaugas bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui.

Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**34.7 proc.**) ir (ar) viename leidinyje, kurį būtų galimybė atsisiųsti nemokamai į namus (**27.1 proc.**).

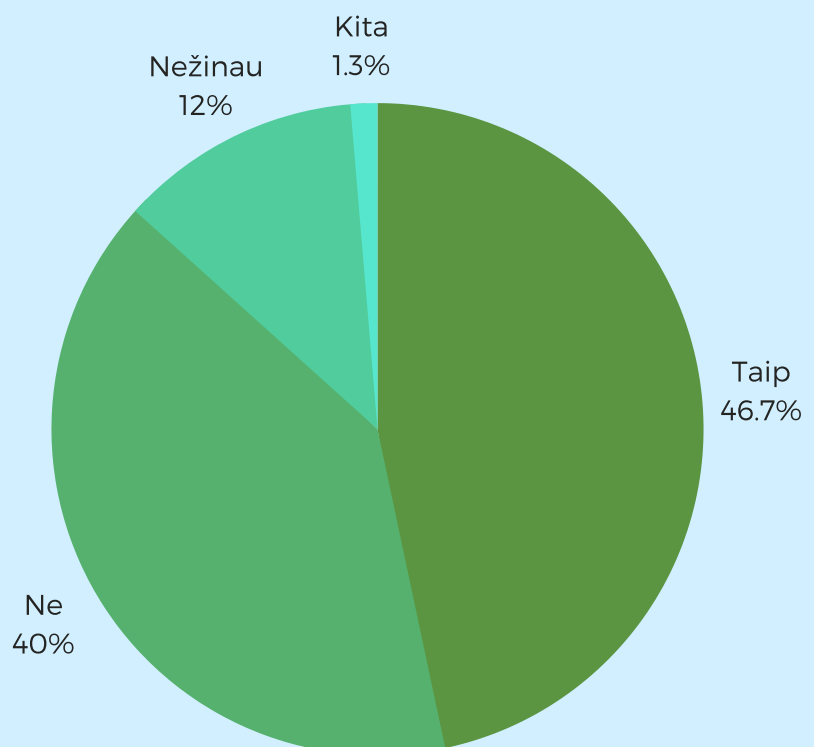
98.5 %

respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie paslaugas dienos centruose teikti viename informacijos šaltinyje

21 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie paslaugas dienos centruose?

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie paslaugas dienos centruose?

„Informacijos yra labai mažai arba ji iš viso neviešinama“

„Pats šeimos narys turintis negalią dėl jos negali ieškoti ir suprasti informacijos, todėl tą darome mes - tėvai ir tai dar vienas vargas“

„Nežinau kur reikėtų ieškoti man reikalingos informacijos, nuo ko turėčiau pradėti“

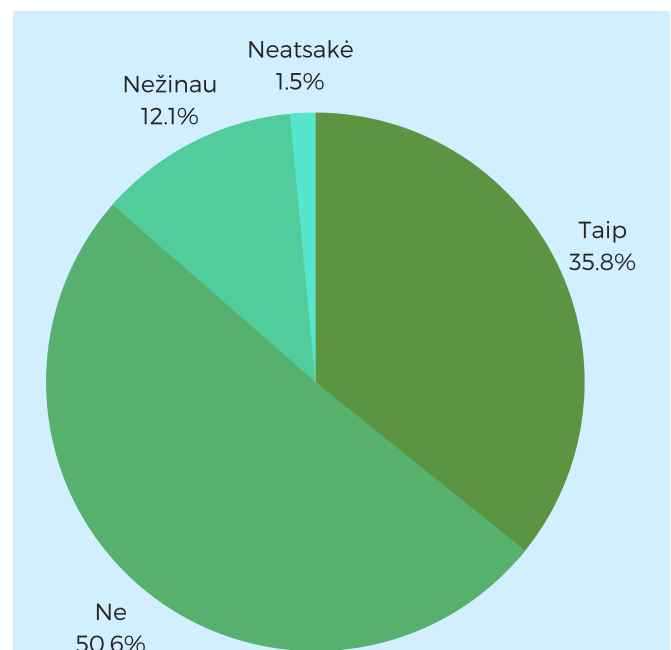
PASLAUGOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS, REABILITACIJOS, SLAUGOS SRITYJE

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktualios paslaugos sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **35.8 proc.** respondentų (**22 pav.**). 38 asmenims su negalia (**N=38**) bei 18 asmenų su negalia šeimos narių, globėjų (**N=18**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios paslaugos sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje.

Respondentų, kuriems buvo aktualios paslaugos sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityse, grupę sudarė **66.7 proc.** turintys intelekto negalią, **86.2 proc.** – judėjimo negalią, **63.6 proc.** – kitą fizinę negalią, **55.6 proc.** – klausos negalią, **83.5 proc.** – kompleksinę negalią, **65.6 proc.** – nematomą negalią, **80.0 proc.** – neurologinę negalią, **48.0 proc.** – psichosocialinę negalią, **78.1 proc.** – raidos negalią, **68.2 proc.** – regos negalią ($p=.008$).

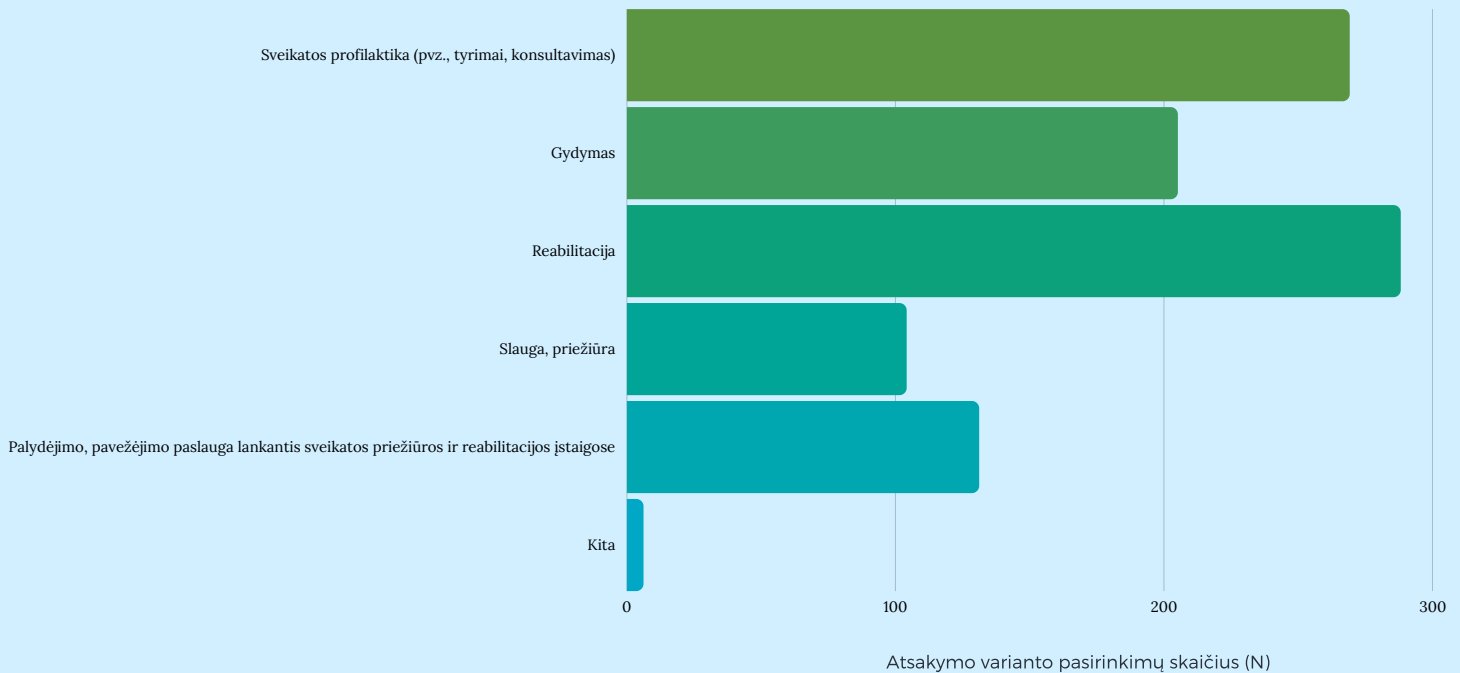
Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p=.833$), amžius ($p=.519$), gyvenamoji vieta ($p=.359$), darbingumo/spec. poreikių/neįgalumo lygis ($p=.735$), išsilavinimas ($p=.051$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.492$)).

Siekiant išsiaiškinti konkrečių sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos paslaugų poreikį, respondentų buvo klausiami apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**23 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausios buvo reabilitacijos (**N=288**) bei sveikatos profilaktikos (pvz., tyrimai, konsultacijos) (**N=269**) paslaugos (**23 pav.**).

22 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios paslaugos sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje?

23 PAV. PASLAUGOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS, REABILITACIJOS, SLAUGOS SRITYJE

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausama apie konkrečių paslaugų sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje poreikį

Net daugiau nei pusė respondentų (**60 proc.**), kuriems paslaugos sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje buvo aktualios, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete. Tik **15.6 proc.** - asmenų su negalia organizacijose ir **14.1 proc.** draugų ir (ar) artimųjų rate,

Beveik dviem trečdaliams respondentų (**68.3 proc.**) informacijos apie paslaugas sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje trūko, o dar 37 (**N=37**) asmenys nežinojo, ar tokios informacijos yra pakankamai (**24 pav.**).

Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų negalios tipo: informacijos trūko **30.6 proc.** turintiems intelekto, **50.8 proc.** - judėjimo, **45.5 proc.** - kitą fizinę, **33.3 proc.** - klausos, **60.8 proc.** - kompleksinę, **50.0 proc.** - nematomą, **40.0 proc.** - neurologinę, **20.0 proc.** - psichosocialinę, **62.5 proc.** - raidos, **36.4 proc.** - regos negalią turintiems asmenims ($p < .001$).

Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p = .838$), amžius ($p = .192$), gyvenamoji vieta ($p = .764$) darbingumo/ specialiujų poreikių / neįgalumo lygis ($p = .593$), išsilavinimas ($p = .103$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p = .590$)).

Respondentams labiausiai nepakako informacijos apie galimybę gauti paslaugas sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje nemokamai ar su kompensacija (**36.3 proc.**) bei vienodai trūko informacijos apie paslaugų sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje naujoves ir mokslinius tyrimus bei kur kreiptis dėl šių paslaugų (po **21.3 proc.**).

Pastebėtina, kad net **99.1 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktualios paslaugos sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie šias paslaugas bei pritarė tokios informacinės sistemos kūrimui.

99.1 %

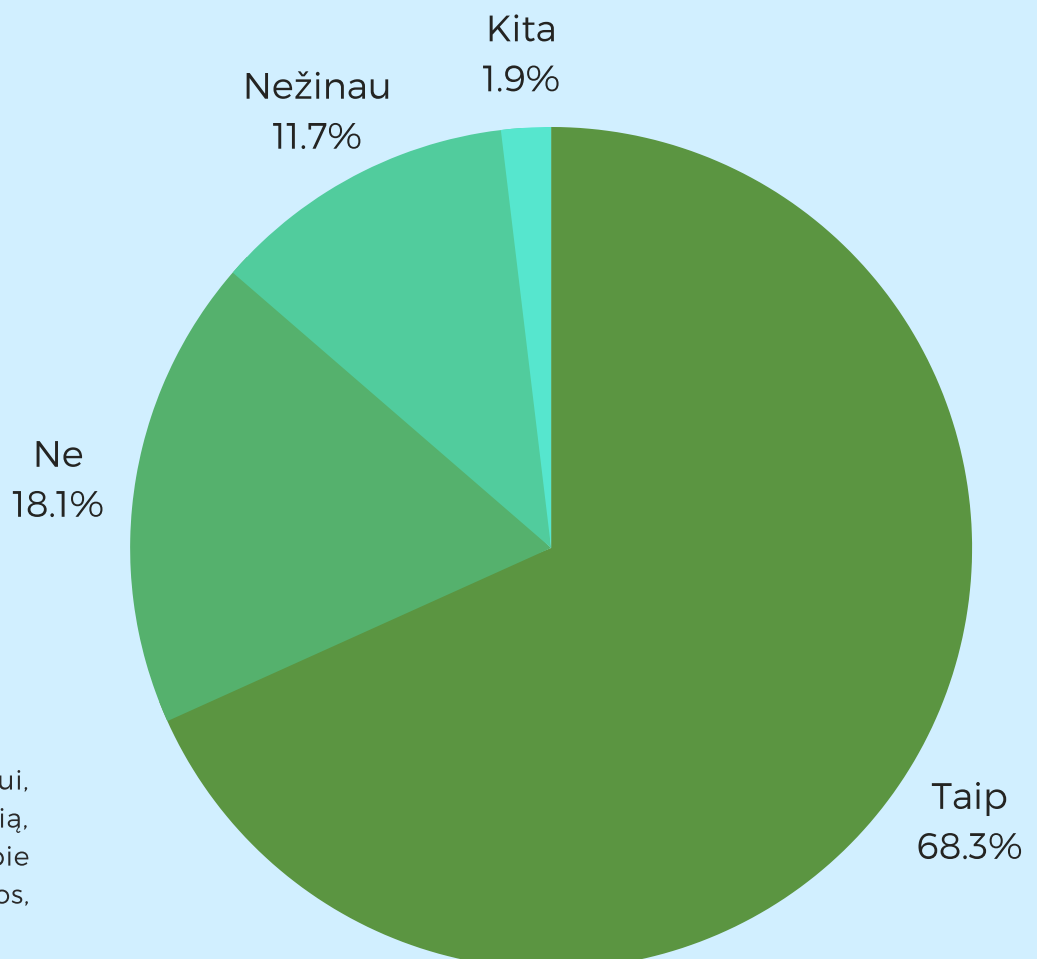
respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie paslaugas sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje teikti viename informacijos šaltinyje

Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**41.2 proc.**) arba ir internetinėje svetainėje, ir mobiliojoje programėlėje (**24.5 proc.**).

24 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie paslaugas sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje?

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Kur Jūs/Jūsų šeimos narys, globotinis, turintis negalią, dažniausiai ieško ir (ar) randa informaciją apie paslaugas sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityje?

„Reikalingos informacijos niekur nėra“

„Visur, kur tik įmanoma, ten ir ieškau dalimis“

„Niekur neieškau, nes vis tiek neįmanoma jos rasti“

„Informacijos ieškome per pažįstamus, kaimynus, draugus ir draugų draugus, gimines“

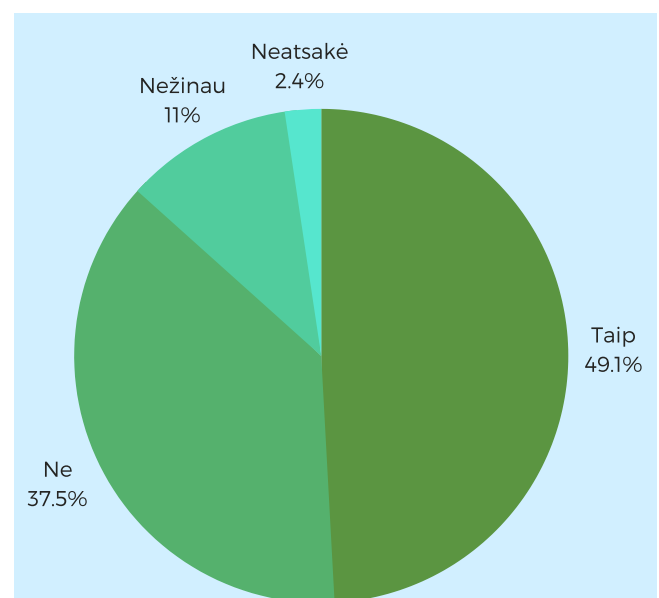
PAGALBA UŽIMTUMO SRITYJE

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktuali pagalba užimtumo srityje. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **49.1 proc.** respondentų (**25 pav.**). 22 asmenys su negalia (**N=22**) bei 29 asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai (**N=29**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali pagalba užimtumo srityje.

Pagalbos užimtumo srityje aktualumas priklausė nuo respondentų amžiaus: pagalba buvo aktuali **27.4 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **44.7 proc.** - 16-21 m., **54.8 proc.** - 22-25 m., **57.8 proc.** - 26-35 m., **58.8 proc.** - 36-45 m., **56.7 proc.** - 46-55 m., **59.5 proc.** - 56-65 m., **10.0 proc.** - 66-75 m. amžiaus asmenims ($p < .001$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems pagalba užimtumo srityje buvo aktuali, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 30-55 proc. darbingumas (**64.0 proc.**) ($p < .001$). Pagalbos užimtumo srityje poreikis taip pat statistiškai reikšmingai buvo susijęs su respondentų išsilavinimu - santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems pagalba užimtumo srityje buvo aktuali buvo tarp tų, kurie turėjo aukštąjį universitetinį (**62.5 proc.**) arba profesinį išsilavinimą (**56.3 proc.**) ($p < .001$).

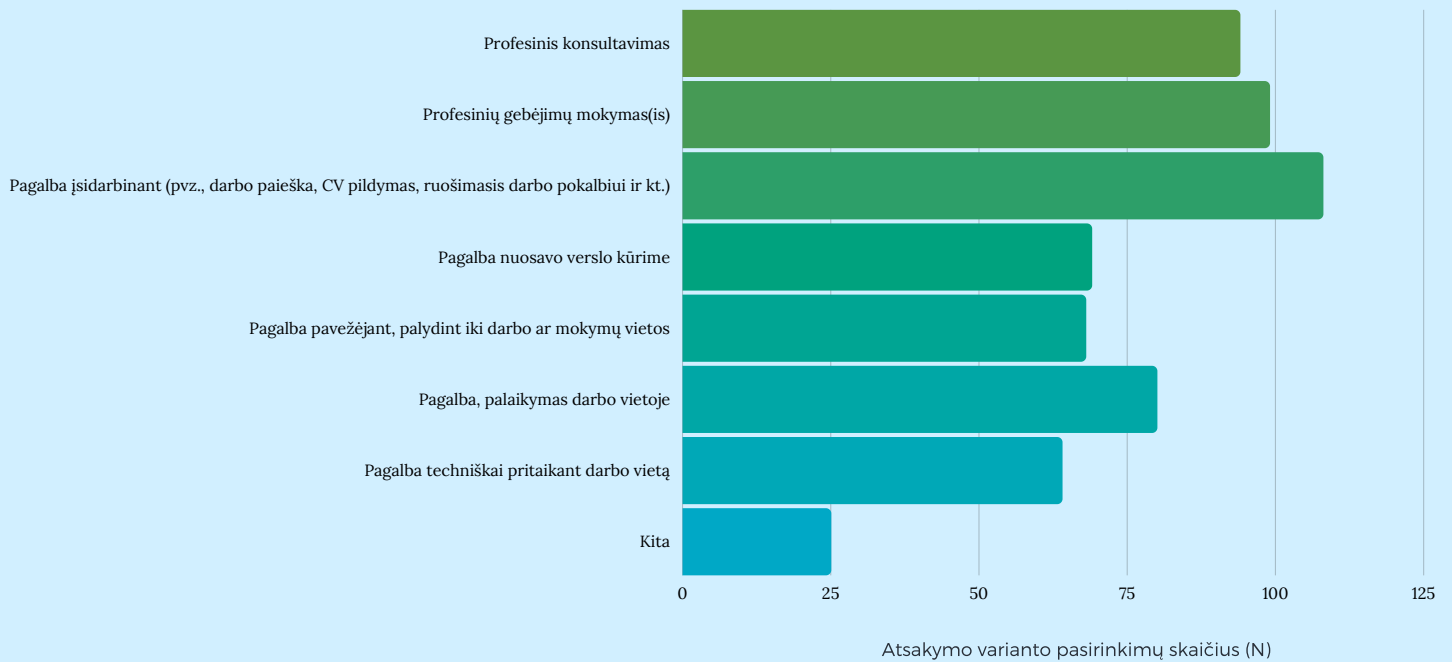
Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p = .073$), gyvenamoji vieta ($p = .127$), negalios tipas ($p = .177$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p = .409$)).

Siekiant išsiaiškinti konkrečios pagalbos užimtumo srityje poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš galimų pagalbos rūšių atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**26 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausia buvo pagalba įsidarbinant (pvz., darbo paieška, CV pildymas, ruošimasis darbo pokalbiui ir kt.) (**N=108**) ir profesinių gebėjimų mokymasis (**N=99**) bei profesinis konsultavimas (**N=94**) (**26 pav.**). Tame tarpe, pabrėžtina, jog dalis respondentų išreiškė patarimų poreikį, kaip ieškoti darbo bei kaip kurti nuosavą verslą, pavyzdžiui, kokius konkrečius veiksmus, kur ir koku eiliškumu atlikti.

25 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali pagalba užimtumo srityje?

26 PAV. PAGALBA UŽIMTUMO SRITYJE

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausiama apie konkrečios pagalbos užimtumo srityje poreikį

Daugiau nei pusė respondentų (**60.8 proc.**), kuriems buvo aktuali pagalba užimtumo srityje, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **17.6 proc.** - asmenų su negalia organizacijose ir **12.3 proc.** - artimųjų ir (ar) draugų rate. Vis dėlto, daugiau nei dviem trečdaliams respondentų (**70.1 proc.**) informacijos apie pagalbą užimtumo srityje trūko, o dar 20 (**N=20**) asmenų su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**27 pav.**). 9 (**N=9**) asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai, taip pat nežinojo, ar jų šeimos nariui, globotiniui pakanka informacijos apie pagalbą užimtumo srityje.

Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų amžiaus (informacijos trūko **13.7 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **23.7 proc.** - 16-21 m., **32.3 proc.** - 22-25 m., **34.4 proc.** - 26-35 m.,

40.0 proc. - 36-45 m., **40.0 proc.** - 46-55 m., **32.4 proc.** - 56-65 m., **10.0 proc.** - 66-75 m. amžiaus asmenims ($p=0.001$) bei darbingumo/ specialiujų poreikių/ neįgalumo lygio (santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems informacijos apie individualią pagalbą ir paslaugas trūko, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 30-55 proc. darbingumas (**42.3 proc.**) ($p<0.001$)). Informacijos trūkumas priklausė ir nuo respondentų išsilavinimo - santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems trūko informacijos buvo tarp tų, kurie turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą (**45.8 proc.**) ($p=0.024$).

Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p=0.070$), gyvenamoji vieta ($p=0.164$), negalios tipas ($p=0.770$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=0.244$)).

Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie galimybę gauti pagalbą užimtumo srityje nemokamai ar su kompensacija (**36.6 proc.**), taip pat **32.1 proc.** respondentų nurodė, jog yra trūkumas informacijos, kur kreiptis dėl pagalbos užimtumo srityje, o **31 proc.** asmenų trūksto informacijos apie paslaugų užimtumo srityje naujoves, mokslinius tyrimus ir pan..

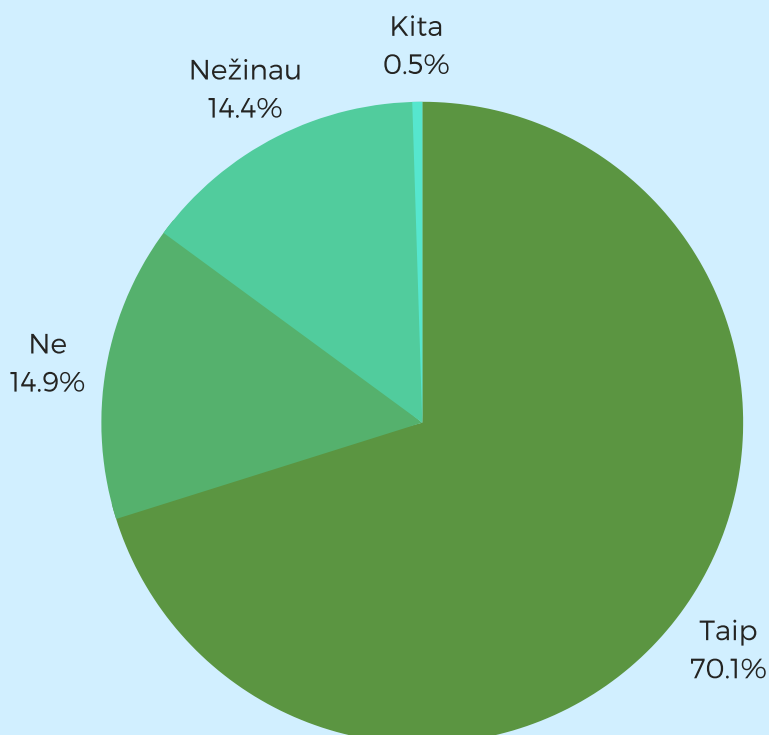
Svarbu yra pabrėžti, jog **88.9 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktuali pagalba užimtumo srityje, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie šią pagalbą bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**34.9 proc.**) ir greta interneto svetainės informaciją taip pat pateikiant mobiliojoje programėlėje (**27.2 proc.**). Taip pat **25 proc.** respondentų nurodė, jog pageidautų, kad ši informacija būtų pateikiama viename leidinyje, kurį būtų galimybė atsisiųsti nemokamai į namus.

70.1 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie pagalbą užimtumo srityje

88.9 %

respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie pagalbą užimtumo srityje teikti viename informacijos šaltinyje

27 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

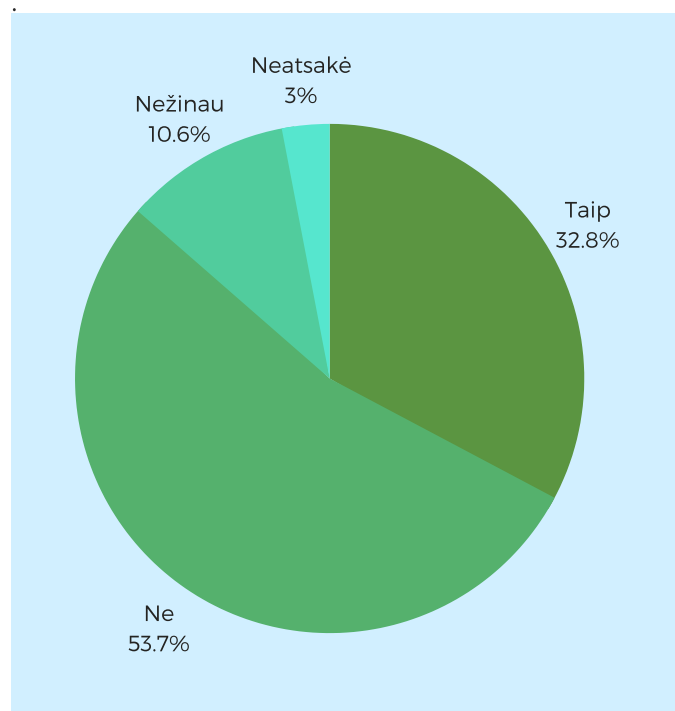
Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie pagalbą užimtumo srityje?

PAGALBA IŠSILAVINIMUI IR (AR) KVALIFIKACIJAI ĮGYTI

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktuali pagalba išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **32.8 proc.** respondentų (**28 pav.**). 29 asmenys su negalia (**N=29**) bei 20 asmenų su negalia šeimos narių, globėjų (**N=20**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali pagalba išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti.

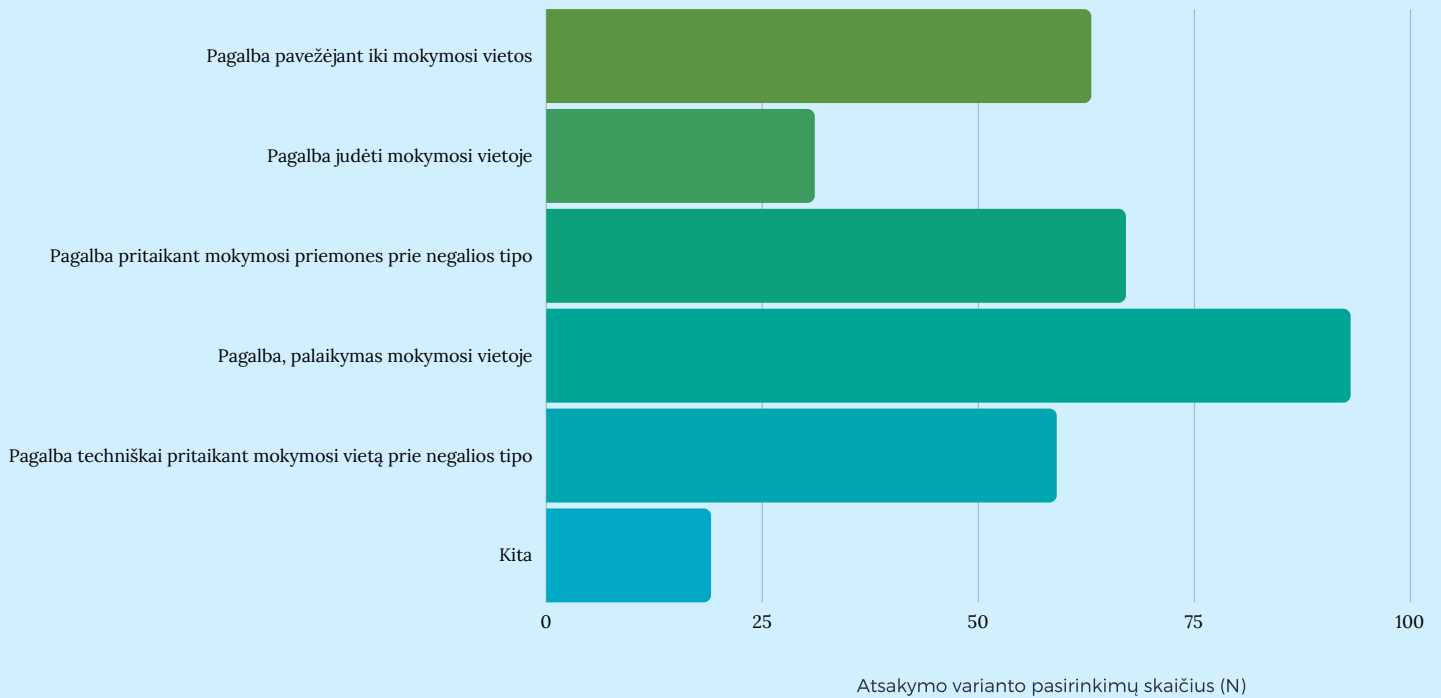
Pagalbos išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti aktualumas priklausė nuo respondentų amžiaus: pagalba buvo aktuali **23.7 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **34.2 proc.** - 16-21 m., **35.5 proc.** - 22-25 m., **23.3 proc.** - 26-35 m., **36.3 proc.** - 36-45 m., **34.4 proc.** - 46-55 m., **29.7 proc.** - 56-65 m. amžiaus asmenims ($p=0.002$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems pagalba išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti buvo aktuali, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 30-55 proc. darbingumas (**39.4 proc.**) ($p=0.003$). Pagalbos išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti poreikis taip pat statistiškai reikšmingai buvo susijęs su respondentų išsilavinimu ir jų darbine padėtimi - santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems pagalba išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti buvo aktuali, buvo tarp tų, kurie turėjo nebaigto aukštojo (**50 proc.**) arba tik pradinį mokyklinį išsilavinimą (**45.3 proc.**) bei šiuo metu dirbo ir mokėsi (**50.0 proc.**) arba tik mokėsi (**56.4 proc.**) ($p<0.001$). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p=0.735$), gyvenamoji vieta ($p=0.310$), negalios tipas ($p=0.158$)).

Siekiant išsiaiškinti konkrečios pagalbos išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**29 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausia pagalba buvo palaikymas mokymosi vietoje (**N=93**). Taip pat panašiai aktualiomis pagalbos rūšimis respondentai nurodė pagalbą pritaikant mokymosi priemones prie negalios tipo (**N=67**), pagalbą pavežėjant iki mokymosi vietos (**N=63**) bei pagalbą techniškai pritaikant mokymosi vietą prie negalios tipo (**N=59**) (**29 pav.**).

28 PAV.
AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali pagalba išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti?

29 PAV. PAGALBA IŠSILAVINIMUI IR (AR) KVALIFIKACIJAI ĮGYTI

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausiama apie konkrečios pagalbos išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti poreikį

Daugiau nei pusė respondentų (**63.6 proc.**), kuriems buvo aktuali pagalba išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **17.4 proc.** - asmenų su negalia organizacijose ir **12.9 proc.** - artimųjų ir (ar) draugų rate. Vis dėlto, daugiau nei pusei respondentų (**67.2 proc.**) informacijos apie pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti trūko, o dar 13 (**N=13**) asmenų su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**30 pav.**). 8 (**N=8**) asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai taip pat nežinojo, ar jų šeimos nariui, globotiniui pakanka informacijos apie pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti.

Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų darbingumo/ spec. poreikių/ neįgalumo lygio - santykinai daugiau tokių

respondentų, kuriems informacijos apie pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti trūko, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 30-55 proc. darbingumas (**22.3 proc.**) ($p=.027$). Informacijos trūkumas priklausė ir nuo respondentų darbinės padėties - santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems trūko informacijos buvo tarp tų, kurie šiuo metu dirbo ir mokėsi (**33.3 proc.**) arba tik mokėsi (**31.9 proc.**) ($p=.005$).

Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p=.938$), amžius ($p=.529$), gyvenamoji vieta ($p=.365$), išsilavinimas ($p=.137$)).

Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie galimybę gauti pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti nemokamai ar su kompensacija (**30.2 proc.**), o **25.5 proc.** respondentų nurodė, jog trūksta informacijos, kur kreiptis dėl pagalbos išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti bei **20 proc.** asmenų mano, jog trūksta informacijos apie paslaugų išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti naujoves, mokslinius tyrimus ir pan..

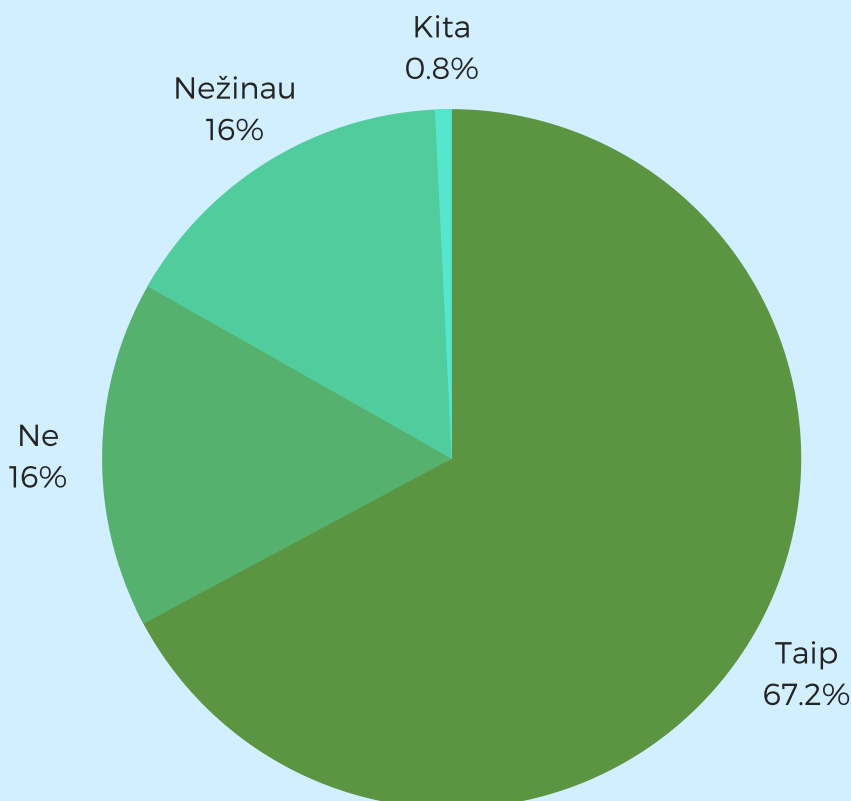
Pabrėžtina, jog net **97.7 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktuali pagalba išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie šią pagalbą bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**31.8 proc.**) ir (ar) pateikiant ją mobiliuoju programėlyje (**29.7 proc.**), taip pat **23.6 proc.** respondentų nurodė, jog pageidautų, kad ši informacija būtų pateikiama viename leidinyje, kurį būtų galimybė atsisiųsti nemokamai į namus.

67.2 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti

97.7 %

respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti teikti viename informacijos šaltinyje

30 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

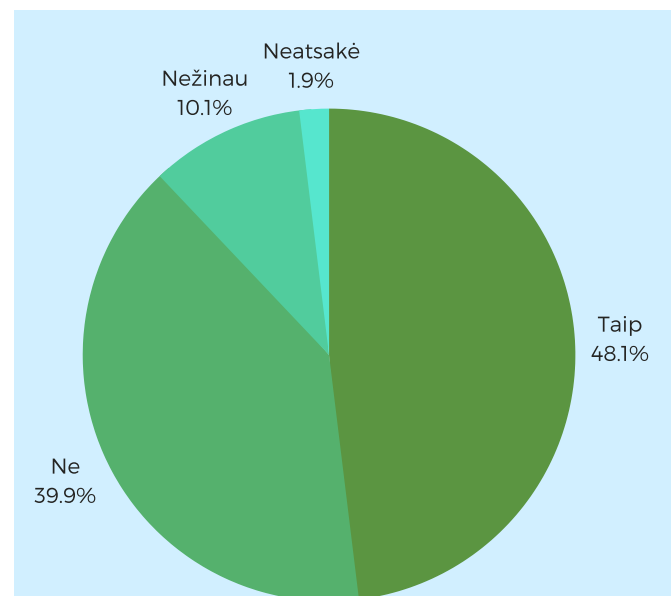
Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti?

PAGALBA LAISVALAIKIO IR TURIZMO SRITYJE

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktuali pagalba laisvalaikio ir turizmo srityje. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **48.1 proc.** respondentų (**31 pav.**). 27 asmenys su negalia (**N=27**) bei 20 asmenų su negalia šeimos narių, globėjų (**N=20**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali pagalba laisvalaikio ir turizmo srityje.

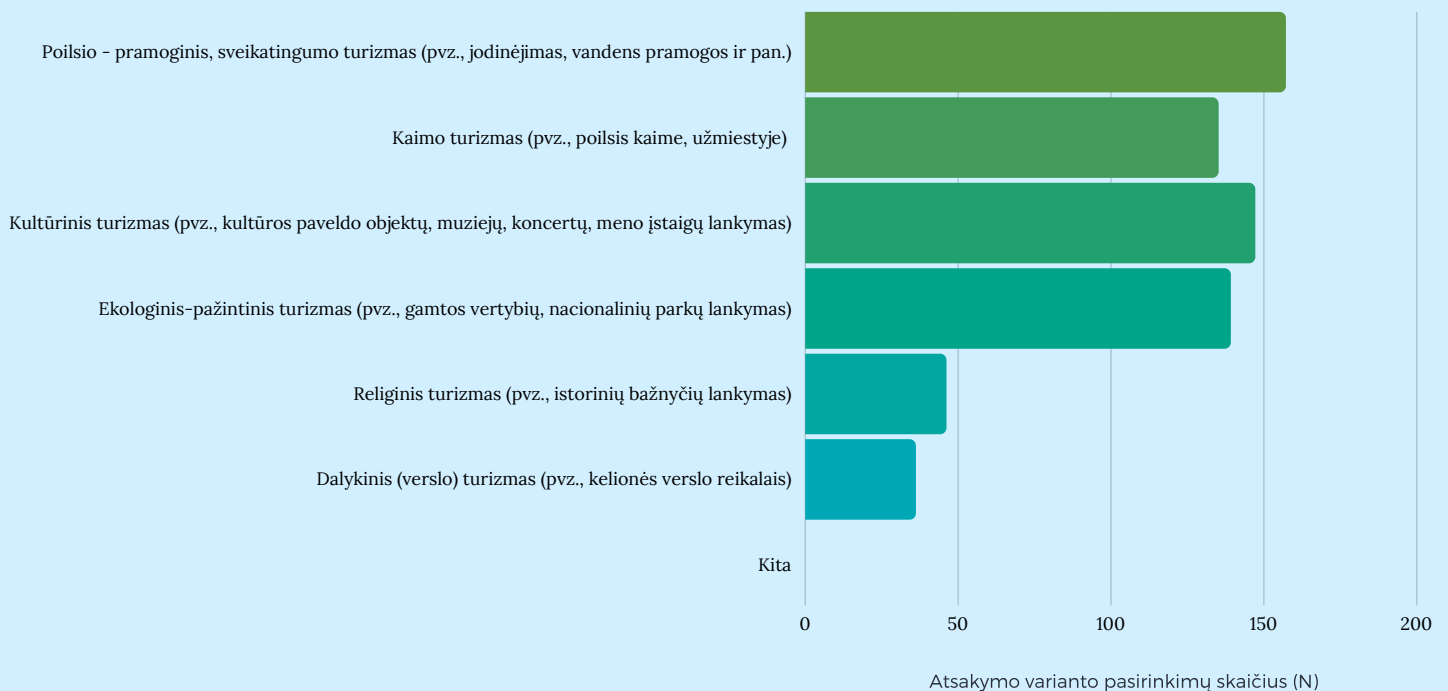
Pagalbos laisvalaikio ir turizmo srityje aktualumas priklausė nuo respondentų amžiaus: pagalba buvo aktuali **54.8 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **31.6 proc.** - 16-21 m., **29.0 proc.** - 22-25 m., **54.4 proc.** - 26-35 m., **50.0 proc.** - 36-45 m., **57.8 proc.** - 46-55 m., **51.4 proc.** - 56-65 m., **10.0 proc.** - 66-75 m. amžiaus asmenims ($p=.002$). Santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems pagalba laisvalaikio ir turizmo srityse buvo aktuali, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**62.7 proc.**) arba sunkus neįgalumo lygis (**53.1 proc.**) ($p<.001$). Pagalbos laisvalaikio ir turizmo srityje poreikis taip pat statistiškai reikšmingai buvo susijęs su respondentų išsilavinimu ir jų darbine padėtimi - santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems pagalba laisvalaikio ir turizmo srityje buvo aktuali, buvo tarp tų, kurie turėjo aukštąjį išsilavinimą (**53.1 proc.**) arba profesinį išsilavinimą (**51.6 proc.**) ($p<.001$). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p=.890$), gyvenamoji vieta ($p=.128$), negalios tipas ($p=.080$)), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.057$)).

Siekiant išsiaiškinti konkrečios pagalbos laisvalaikio ir turizmo srityje poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš turizmo sričių atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**32 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausias buvo poilsio - pramoginis, sveikatingumo turizmas (pvz., jodinėjimas, vandens pramogos ir pan.) (**N=157**) bei kultūrinis turizmas (pvz., kultūros paveldo objektų, muziejų, koncertų, meno įstaigų lankymas) (**N=147**) (**32 pav.**). Taip pat dalis respondentų išreiškė bendrą poreikį įvairaus tipo ekskursijoms, pritaikytoms asmenims su negalia.

31 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktuali pagalba laisvalaikio ir turizmo srityje?

32 PAV. PAGALBA LAISVALAIKIO IR TURIZMO SRITYJE

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausiama apie konkrečias turizmo sritis, kurios yra aktualiausios

Daugiau nei pusė respondentų (**68 proc.**), kuriems buvo aktuali pagalba laisvalaikio ir turizmo srityje, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šią pagalbą, pažymėjo, jog jos ieško/ją randa internete, **11.8 proc.** - asmenų su negalia organizacijose ir **10.8 proc.** - artimųjų ir (ar) draugų rate. Vis dėlto, daugiau nei pusei respondentų (**68.2 proc.**) informacijos apie pagalbą laisvalaikio ir turizmo srityje trūko, o dar 9 (**N=9**) asmenys su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**33 pav.**). 11 (**N=11**) asmenų su negalia šeimos narių, globėjų taip pat nežinojo, ar jų šeimos nariui, globotiniui pakanka informacijos apie turizmo galimybes ir lankytinus objektus, pritaikytus asmenims su negalia.

Informacijos trūkumas priklausė nuo respondentų amžiaus (informacijos trūko **28.8 proc.** jaunesniems nei 16 m. amžiaus

asmenims, **18.4 proc.** - 16-21 m., **12.9 proc.** - 22-25 m., **31.1 proc.** - 26-35 m., **30.0 proc.** - 36-45 m., **43.3 proc.** - 46-55 m., **27.0 proc.** - 56-65 m., **10.0 proc.** - 66-75 m. amžiaus asmenims ($p=.008$)).

Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p=.614$), gyvenamoji vieta ($p=.280$), negalios tipas ($p=.101$), darbingumo/spec. poreikių/neįgalumo lygis ($p=.082$), išsilavinimas ($p=.304$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.841$)).

Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie lankytinus objektus ir prieinamumą asmenims su negalia (**23 proc.**), taip pat informacijos apie kelionių asmenims su negalia paslaugas (**21.4 proc.**), o **20.8 proc.** respondentų nurodė, jog trūksta informacijos apie turizmo maršrutus ir galimybes ten lankytis asmenims su negalia.

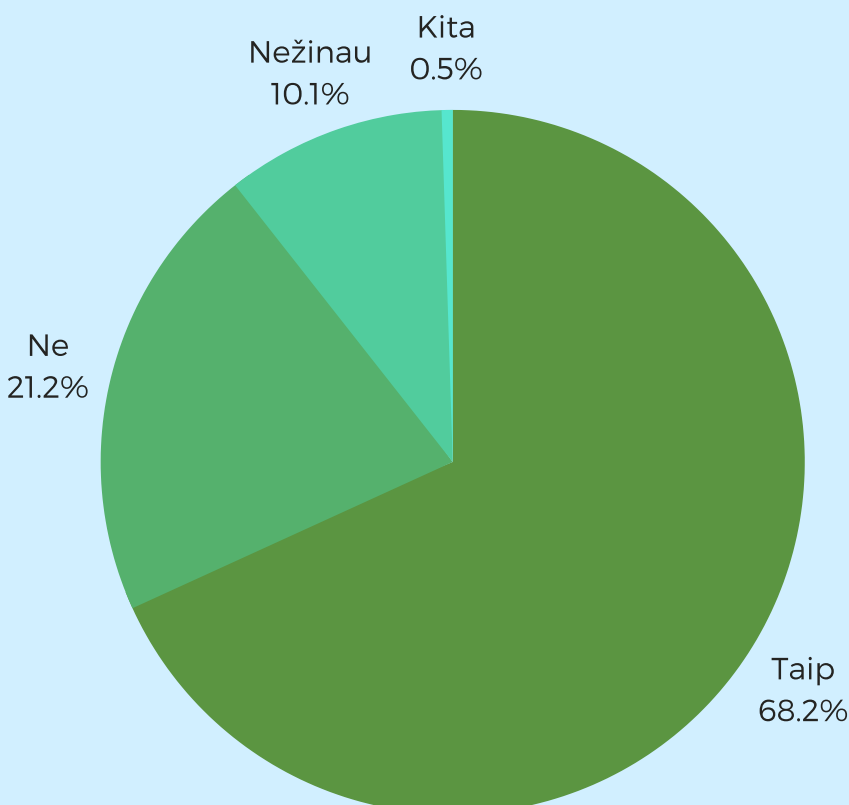
Pabrėžtina, jog **94 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktuali pagalba laisvalaikio ir turizmo srityje, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie asmenims su negalia pritaikytus turizmo išteklius ir paslaugas bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**37.6 proc.**) arba greta taip pat pateikiant ją mobiliojoje programėlėje (**29.9 proc.**), taip pat **21.3 proc.** respondentų nurodė, jog pageidautų, kad ši informacija būtų pateikiama viename leidinyje, kurį būtų galima atsisiųsti nemokamai į namus.

68.2 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie pagalbą laisvalaikio ir turizmo srityje

94 %

respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie asmenims su negalia pritaikytus turizmo išteklius ir paslaugas pateikti viename informacijos šaltinyje

33 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

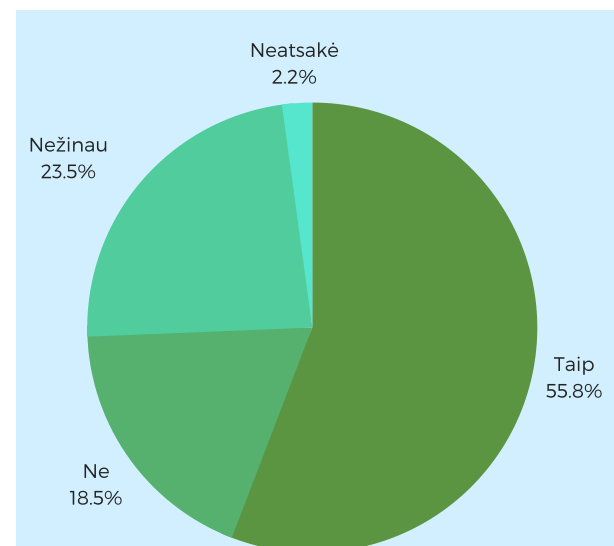
Ar Jums trūksta informacijos apie turizmo galimybes ir lankytinus objektus, pritaikytus asmenims su negalia?

KITOS PASLAUGOS

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktualios kito pobūdžio paslaugos. Jų reikėjo ir (ar) jos buvo aktualios **55.8 proc.** respondentų (**34 pav.**). 63 asmenys su negalia (**N=63**) bei 46 asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai (**N=46**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios kitos paslaugos.

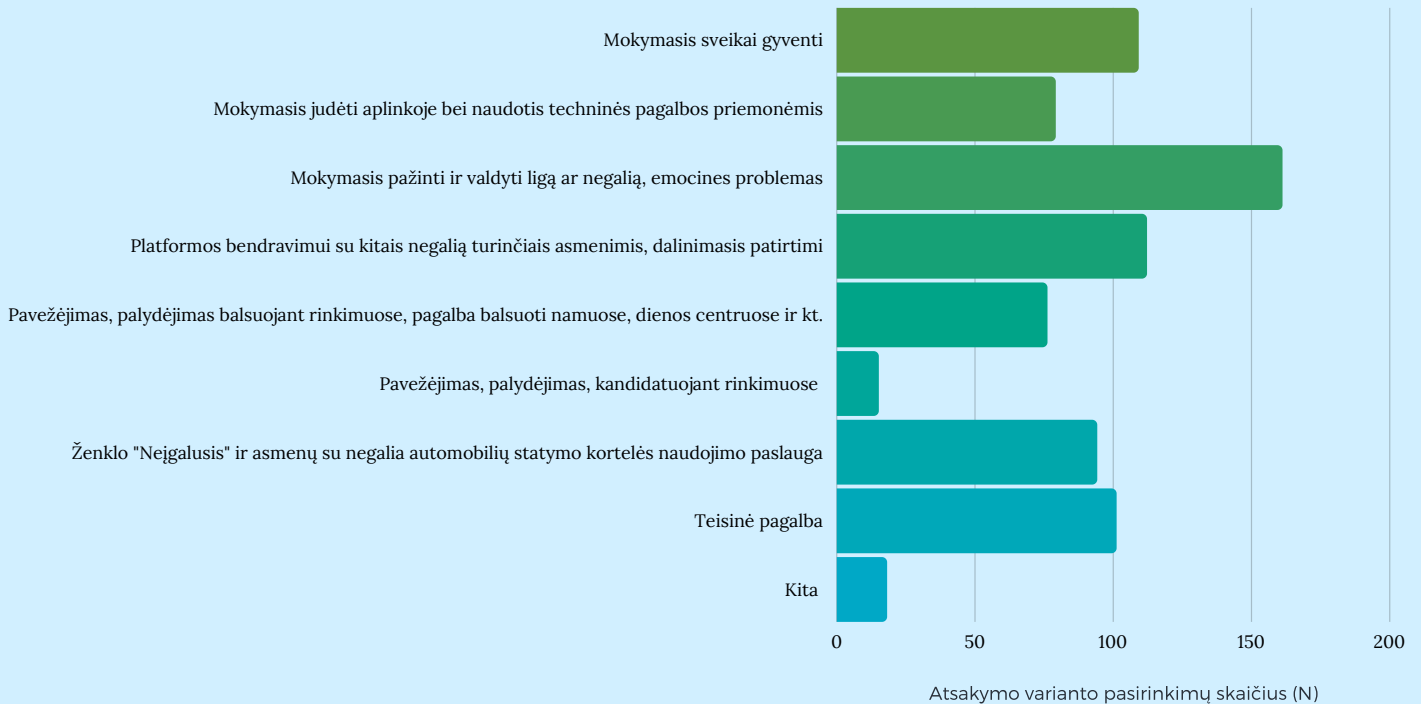
Respondentų, kuriems buvo aktualios kitos paslaugos, grupę sudarė **63.9 proc.** turintys intelekto negalią, **60.0 proc.** – judėjimo negalią, **41.8 proc.** – kitą fizinę negalią, **27.8 proc.** – klausos negalią, **63.3 proc.** – kompleksinę negalią, **59.4 proc.** – nematomą negalią, **40.0 proc.** – neurologinę negalią, **68.0 proc.** – psichosocialinę negalią, **56.3 proc.** – raidos negalią, **50.0 proc.** – regos negalią ($p=0.022$). Kitų paslaugų poreikis taip pat statistiškai reikšmingai buvo susijęs su respondentų išsilavinimu - santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems kitos paslaugos buvo aktualios, buvo tarp tų, kurie turėjo aukštąjį universitetinį (**59.4 proc.**) arba profesinį išsilavinimą (**59.4 proc.**) ($p<0.001$). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p=0.426$), amžius ($p=0.135$), gyvenamoji vieta ($p=0.243$), darbingumo/spec. poreikių/neįgalumo lygis ($p=0.321$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=0.359$)).

Siekiant išsiaiškinti konkrečių kito pobūdžio paslaugų poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**35 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausias buvo mokymasis pažinti ir valdyti ligą ar negalią, emocines problemas (**N=161**) bei poreikis platformai bendravimui su kitais negalią turinčiais asmenimis, dalinimasis patirtimi (**N=112**) ir mokymasis sveikai gyventi (**N=109**) (**35 pav.**)

34 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios kitos paslaugos?

35 PAV. KITOS PASLAUGOS

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausama apie konkrečias kitas paslaugas, kurios yra aktualiausios

Daugiau nei dviem trečdaliams respondentų (**72.8 proc.**), kuriems buvo aktualios kitos paslaugos, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šias paslaugas, pažymėjo, jog jų ieško/jas randa internete, **13.6 proc.** - asmenų su negalia organizacijose ir **8.9 proc.** - artimųjų ir (ar) draugų rate. Vis dėlto, daugiau nei pusei respondentų (**70.1 proc.**) informacijos apie kitas paslaugas trūko, o dar 20 (**N=20**) asmenų su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**36 pav.**). 11 (**N=11**) asmenų su negalia šeimos narių, globėjų taip pat nežinojo, ar jų šeimos nariui, globotiniui pakanka informacijos apie kitas paslaugas.

Šiek tiek mažiau nei pusė respondentų (**47.5 proc.**) nurodė, jog naudojami asmenų su negalia parkavimo vietomis. Iš jų 41 apklaustųjų (**N=41**) tai daro 2-3 kartus per savaitę, 40 (**N=40**) - kasdien,

Respondentų, kuriems trūko informacijos apie kitas paslaugas, grupę sudarė **30.6 proc.** turintys intelekto negalią, **39.2 proc.** - judėjimo negalią, **20.0 proc.** - kitą fizinę negalią, **27.8 proc.** - klausos negalią, **43.0 proc.** - kompleksinę negalią, **46.9 proc.** - nematomą negalią, **28.0 proc.** - neurologinę negalią, **32.0 proc.** - psichosocialinę negalią, **46.9 proc.** - raidos negalią, **18.2 proc.** - regos negalią ($p=0.027$).

Informacijos trūkumas statistiškai reikšmingai nebuvo susijęs su kitais respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p=0.546$), amžius ($p=0.055$), gyvenamoji vieta ($p=0.549$), darbingumo/spec. poreikių/nejgalumo lygis ($p=0.506$), išsilavinimas ($p=0.148$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=0.910$)).

Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie galimybę gauti kitas paslaugas nemokamai ar su kompensacija (**30.3 proc.**), taip pat informacijos kur kreiptis dėl kitų paslaugų (**24 proc.**).

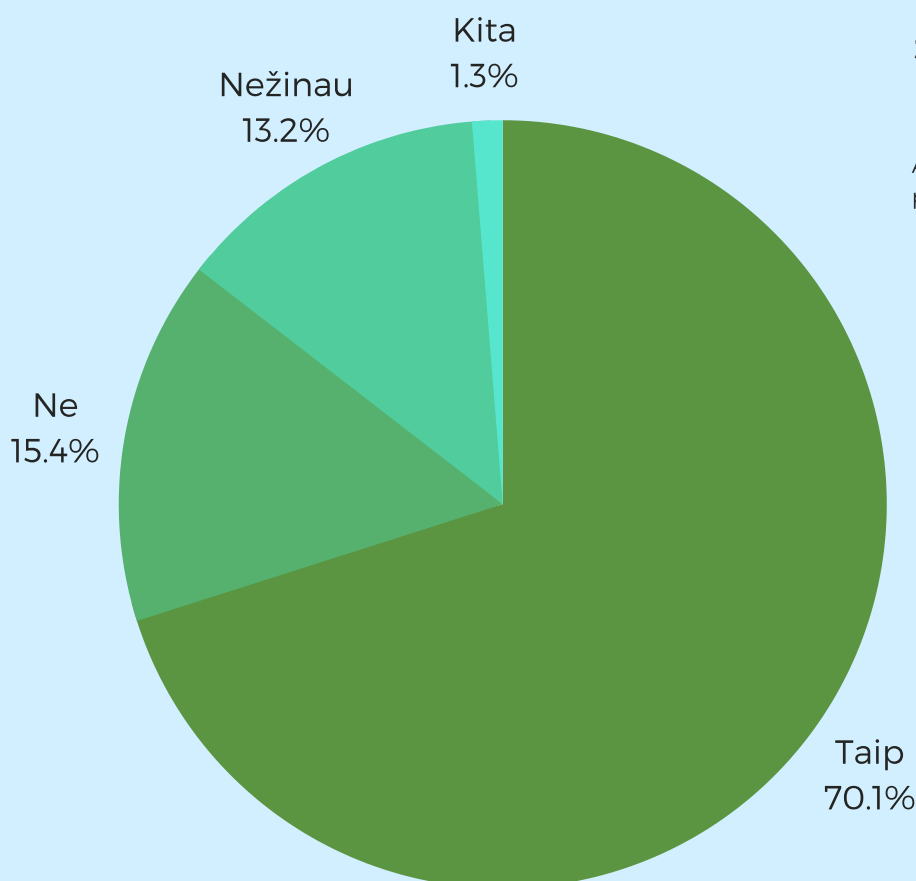
Pabrėžtina, jog **95.7 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktualios kitos paslaugos, išreiškė pageidavimą, jog informacija apie jas būtų teikiama vienoje vietoje bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**34.7 proc.**) arba greta taip pat pateikiant ją mobiliuojoje programėlėje (**29.5 proc.**), taip pat **25.1 proc.** respondentų nurodė, jog pageidautų, kad ši informacija būtų pateikiama viename leidinyje, kurį būtų galimybė atsisiųsti nemokamai į namus.

70.1 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie kitas paslaugas

95.7 %

respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie kitas paslaugas pateikti viename informacijos šaltinyje

36 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums trūksta informacijos apie kitas paslaugas?

SPECIALISTŲ PASLAUGŲ POREIKIS

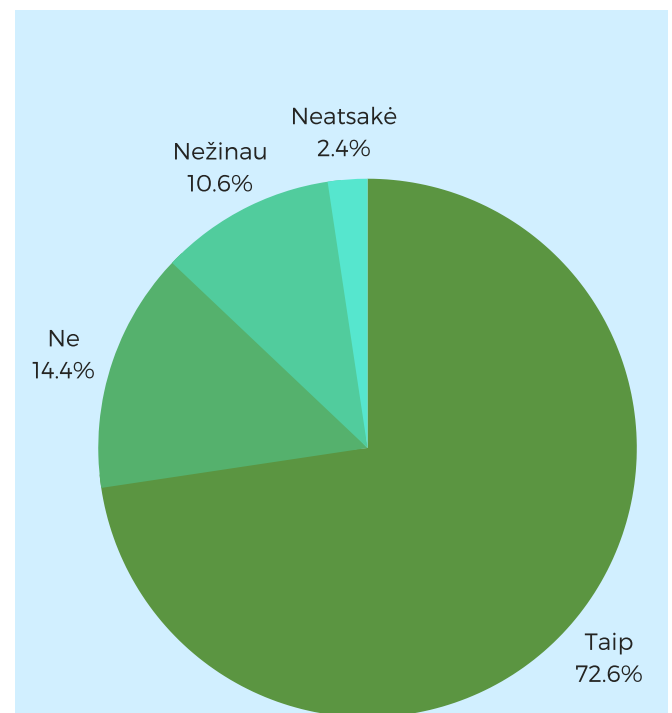
Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra aktualios kitų specialistų teikiamos paslaugos. Tokios pagalbos reikėjo ir (ar) ji buvo aktuali **72.6 proc.** respondentų (**37 pav.**). 32 asmenys su negalia (**N=32**) bei 17 asmenų su negalia šeimos narių, globėjų (**N=17**) nežinojo, ar jiems/jų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios kitų specialistų teikiamos paslaugos.

Specialistų paslaugų poreikis statistiškai reikšmingai buvo susijęs su respondentų išsilavinimu - santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems specialistų paslaugos buvo aktualios, buvo tarp tų, kurie turėjo tik pradinį mokyklinį išsilavinimą (**81.3 proc.**) ($p < .001$). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p = .976$), amžius ($p = .106$), gyvenamoji vieta ($p = .496$), negalios tipas ($p = .370$), darbingumo / specialiųjų poreikių / neįgalumo lygis ($p = .695$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p = .612$)).

Siekiant išsiaiškinti konkrečių kitų specialistų teikiamų paslaugų poreikį, respondentų buvo klausama apie kiekvieną iš jų atskirai, leidžiant pasirinkti kelis atsakymo variantus (**38 pav.**). Dėl šios priežasties, atsakymų skaičius viršija respondentų skaičių. Aktualiausios buvo kineziterapeutų paslaugos (**N=266**). Taip pat matyti žymus psichologų (**N=193**) ir taikomosios fizinės veiklos specialistų (**N=183**) paslaugų aktualumas (**38 pav.**).

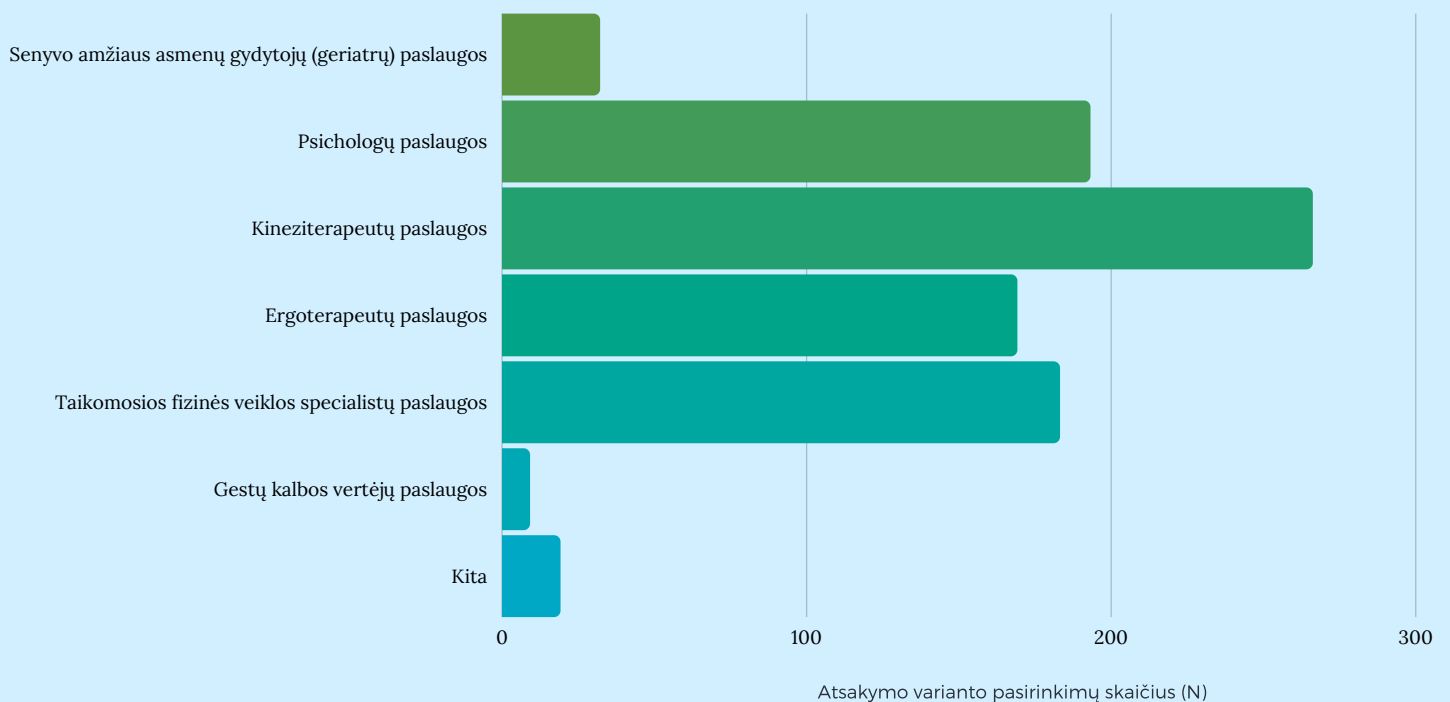
74 %

respondentų viešosios konsultacijos metu trūko informacijos apie konkrečių specialistų paslaugas

37 PAV. AKTUALUMAS

Ar Jums/Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra aktualios kitų specialistų teikiamos paslaugos?

38 PAV. KITŲ SPECIALISTŲ PASLAUGOS

Šioje viešojoje konsultacijoje respondentų buvo klausiama apie konkrečių kitų specialistų teikiamų paslaugų aktualumą

Daugiau nei pusei respondentų (**63.2 proc.**), kuriems buvo aktualios kitų specialistų paslaugos, paklausti, iš kokių svarbiausių informacijos šaltinių sužino apie šias paslaugas, pažymėjo, jog jų ieško/jas randa internete. Po lygiai respondentų (**13.2 proc.**) nurodė jog šios informacijos ieško ir (ar) ją randa asmenų su negalia organizacijose bei artimųjų ir (ar) draugų rate. Vis dėlto, daugiau nei dviem trečdaliams respondentų (**74 proc.**) informacijos apie kitų specialistų paslaugas trūko, o dar 8 (**N=8**) asmenys su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos (**39 pav.**). 15 (**N=15**) asmenų su negalia šeimos narių, globėjų taip pat nežinojo, ar jų šeimos nariui, globotiniui pakanka informacijos apie kitų specialistų teikiamas paslaugas.

Informacijos trūkumas stat. reikšmingai nebuvo susijęs su respondentų sociodemografiniais rodikliais (lytis ($p=.430$), amžius ($p=.053$), gyvenamoji vieta ($p=.071$), negalios tipas ($p=.122$), darbingumo/spec. poreikių/neįgalumo lygis ($p=.481$), išsilavinimas ($p=.141$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.994$)).

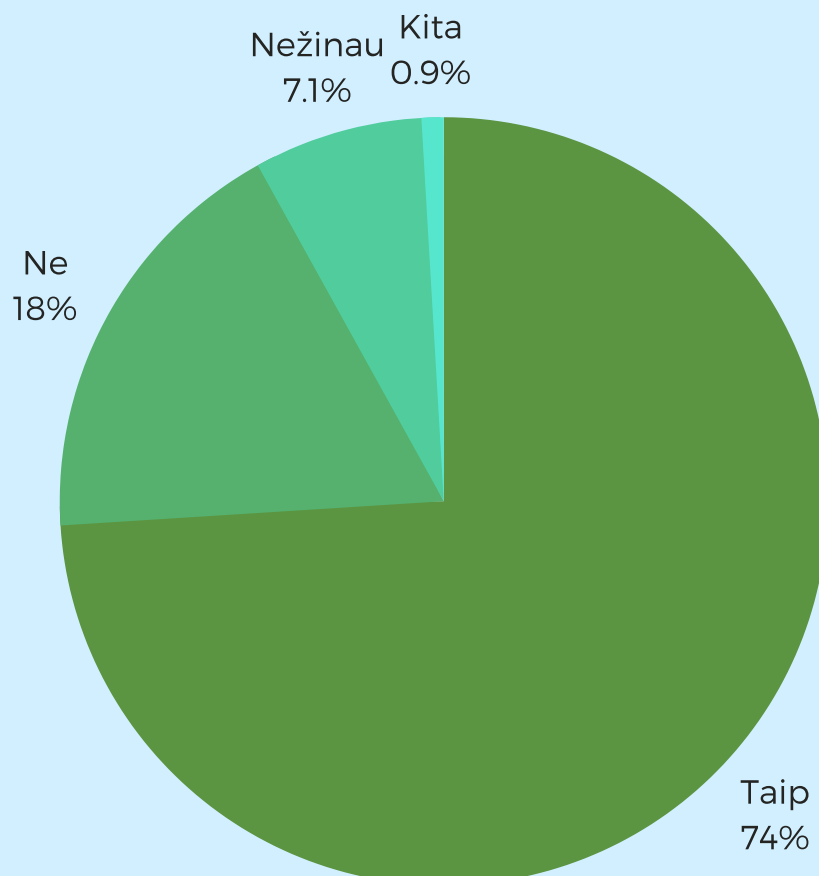
Respondentams labiausiai informacijos nepakako apie galimybę gauti konkrečių kitų specialistų paslaugas nemokamai ar su kompensacija (**31.7 proc.**), **25.3 proc.** respondentų nurodė, jog trūksta informacijos, kur kreiptis dėl konkrečių specialistų paslaugų, o **21.5 proc.** jaučia trūkumą dėl informacijos apie konkrečių specialistų paslaugas teikiančias įstaigas ir (ar) įmones.

Pabrėžtina, jog **97.5 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems buvo aktualios kitų specialistų paslaugos, išreiškė pageidavimą, jog informacija apie jas būtų teikiama vienoje vietoje bei išreiškė pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (**35.8 proc.**) arba

greta taip pat ją pateikiant ir mobiliuoju programėleje (**28.8 proc.**). Taip pat **23.6 proc.** respondentų nurodė, jog pageidautų, kad ši informacija būtų pateikiama viename leidinyje, kurį būtų galima atsisiųsti nemokamai į namus.

97.5 %

respondentų išreiškė pritarimą informaciją apie konkrečių specialistų teikiamas paslaugas pateikti viename informacijos šaltinyje

39 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums trūksta informacijos apie konkrečias specialistų paslaugas?

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Koks informacijos gavimo būdas Jums būtų patogiausias?

„Reikėtų galimybės konsultuotis gyvai ar skambučio metu“

„Be galo reikalingas vienas atsakingas asmuo ar vieta, kur galėtum kreiptis visais pagalbos klausimais“

Kokios konkrečių specialistų paslaugos Jums aktualiausias?

„Trūksta specialistų, kurie, kad ir už pinigus, o ne nemokamai, padėtų apsipirkti drabužius nematantiems žmonėms, parinkti spalvas ir stilių, kad neatrodytum netvarkingai. Manau dauguma moterų pritartų - trūksta makiažo meistrių, kurios prisitaikant prie konkrečios negalios (silpnos regos, ar sunkiai judančių rankų) vis vien padėtų išmokti susitvarkyti, pasidažyti ir kasdieninėje aplinkoje atrodyti tvarkingai. Labai svarbu suvokti, kad negalią turintis asmuo nori ne tik patenkinti būtinuosius fiziologinius poreikius, bet nori gauti galimybę visuomenėje funkcionuoti visavertiškai, gauti paslaugas kurios gal ne tiek atliepia fiziologinius, bet ir estetinius bei bendruosius poreikius, tai, ką visi sveiki žmonės daro kasdien“

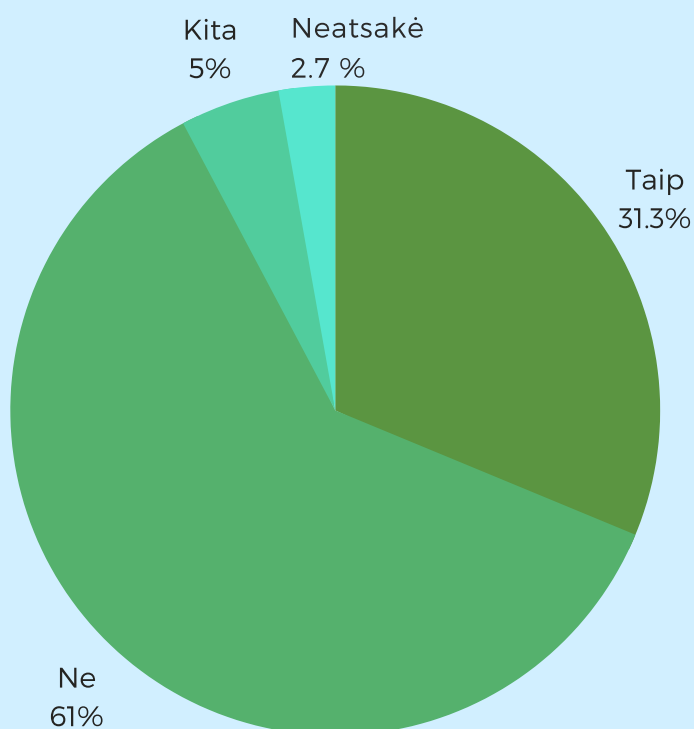
SAVIVALDYBĖS TEIKIAMOS PASLAUGOS IR PRIEMONĖS ASMENIMS SU NEGALIA

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra žinoma, kokios jiems skirtos paslaugos yra teikiamos jų rajono savivaldybėje. Tokia informacija net **61 proc.** respondentų nebuvo žinoma (**40 pav.**).

Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp ar respondentams buvo žinoma, kokios asmenims su negalia skirtos paslaugos yra teikiamos jų rajono savivaldybėje ir jų sociodemografinių rodiklių nebuvo rasta (lytis ($p=.191$), amžius ($p=.716$), gyvenamoji vieta ($p=.875$), negalios tipas ($p=.376$), darbingumo/spec. poreikių/neįgalumo lygis ($p=.892$), išsilavinimas ($p=.415$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.537$)).

61 %

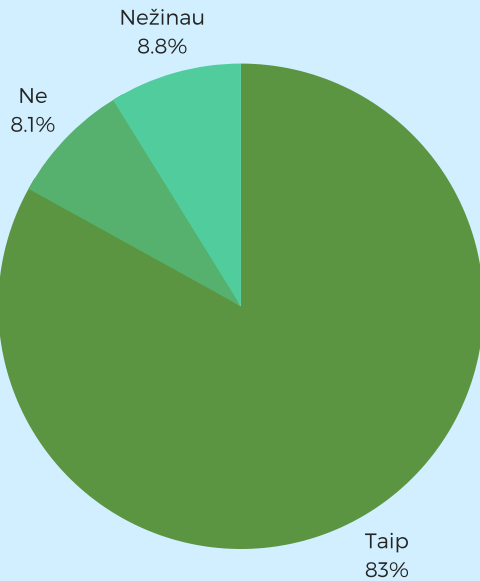
respondentų nėra žinoma kokios asmenims su negalia skirtos paslaugos yra teikiamos jų rajono savivaldybėje

40 PAV.

ŽINOMUMAS

Ar Jums, Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra žinoma, kokios asmenims su negalia skirtos paslaugos yra teikiamos gyvenamosios vietos rajono savivaldybėje?

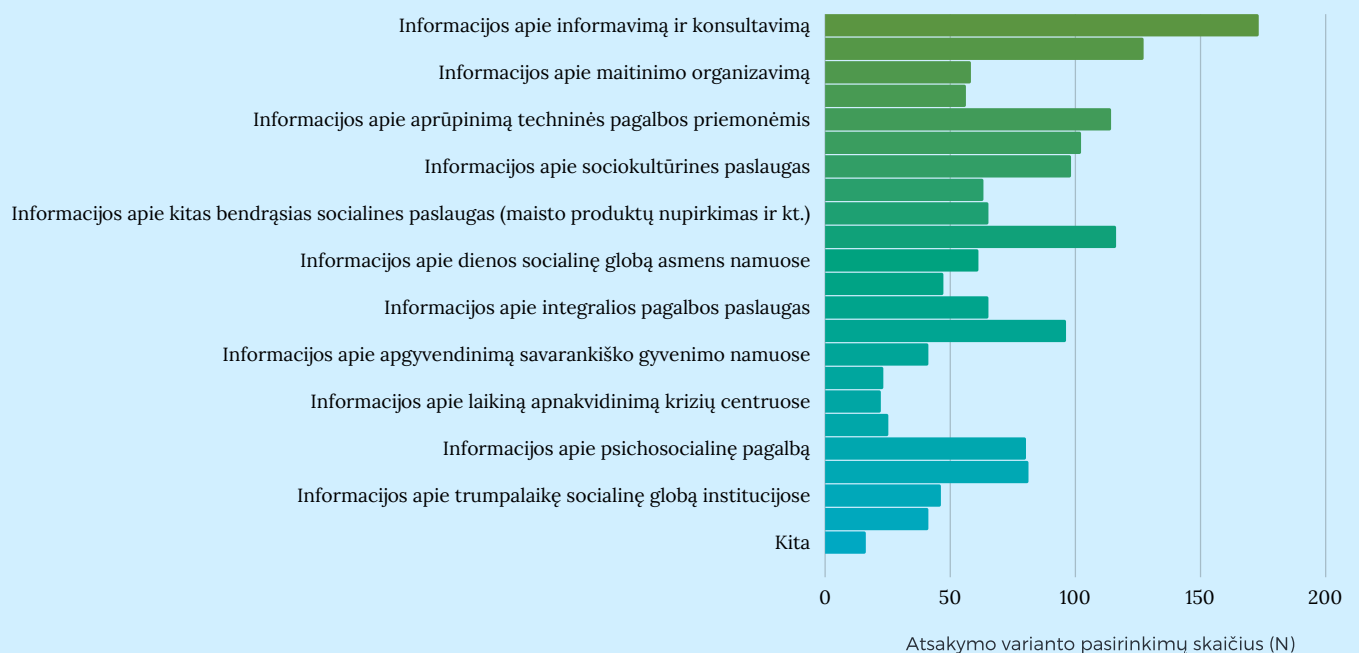
41 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums, Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie gyvenamosios vietos rajono savivaldybės teikiamas paslaugas asmenims su negalia?

83 proc. respondentų nurodė, kad jiems arba jų šeimos nariams/globotiniams turintiems negalią trūksta informacijos apie jų gyvenamosios vietos rajono savivaldybės teikiamas paslaugas asmenims su negalia (**41 pav.**). Apklauskos duomenimis, labiausiai informacijos nepakako apie informavimą ir konsultavimą (**N=173**) (**42 pav.**), Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp ar asmenims trūko

informacijos apie jų rajono savivaldybės teikiamas paslaugas asmenims su negalia ir jų sociodemografinių rodiklių nebuvo rasta (lytis ($p=.180$), amžius ($p=.457$), gyvenamoji vieta ($p=.565$), negalios tipas ($p=.103$), darbingumo / specialiųjų poreikių / neįgalumo lygis ($p=.816$), išsilavinimas ($p=.314$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.865$)).

42 PAV.

INFORMACIJA APIE KONKREČIAS PASLAUGAS

Kokios informacijos apie Jūsų, Jūsų šeimos nario/globotinio turinčio negalią, rajono savivaldybės teikiamas paslaugas labiausiai trūksta?

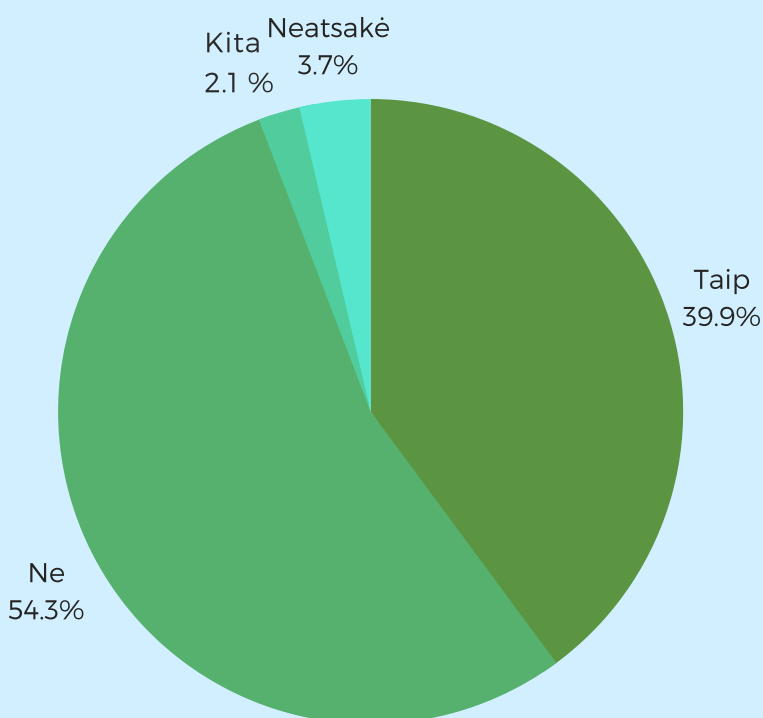
NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ (NVO) TEIKIAMOS PASLAUGOS IR PRIEMONĖS

Apklausoje buvo siekiama išsiaiškinti, ar asmenims su negalia yra žinoma apie jų rajone veikiančių asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų (NVO) teikiamas jiems skirtas paslaugas. Net **54.3 proc.** respondentų atsakė, jog jiems ši informacija nėra žinoma (**43 pav.**).

Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp ar respondentams buvo žinoma, kokias asmenims su negalia skirtas paslaugas teikia jų rajone veikiančios nevyriausybines organizacijas ir respondentų sociodemografinių rodiklių nebuvo rasta (lytis ($p=.089$), amžius ($p=.264$), gyvenamoji vieta ($p=.714$), negalios tipas ($p=.135$), darbingumo/spec. poreikių/neįgalumo lygis ($p=.740$), išsilavinimas ($p=.071$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=.209$)).

54.3 %

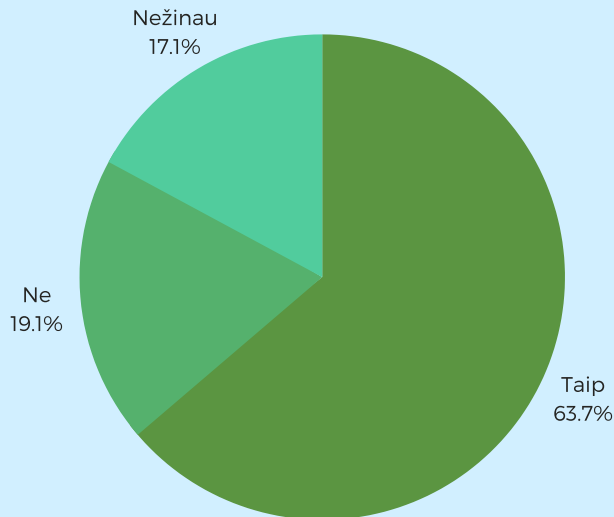
respondentų nėra žinoma apie jų rajone veikiančių asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų (NVO) teikiamas jiems skirtas paslaugas

43 PAV.

ŽINOMUMAS

Ar Jums, Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, yra žinoma apie Jūsų gyvenamosios vietos rajone veikiančių asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų (NVO) teikiamas paslaugas asmenims su negalia?

44 PAV.

INFORMACIJOS TRŪKUMAS

Ar Jums, Jūsų šeimos nariui, globotiniui, turinčiam negalią, trūksta informacijos apie Jūsų gyvenamosios vietos rajone veikiančių asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų (NVO) teikiamas paslaugas asmenims su negalia?

63.7 proc. respondentų nurodė, kad jiems arba jų šeimos nariams/globotiniams, turintiems negalią, trūksta informacijos apie gyvenamosios vietos rajone veikiančių asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų (NVO) šiems asmenims teikiamas paslaugas (**44 pav.**), o dar 23 (**N=23**) asmenys su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos. 20 (**N=20**) asmenų su negalia šeimos narių, globėjų taip pat nežinojo, ar jų šeimos nariui, globotiniui pakanka informacijos apie jų gyvenamosios vietos rajone veikiančių asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų (NVO) šiems asmenims teikiamas paslaugas (**44 pav.**).

Informacijos apie nevyriausybinių organizacijų, veikiančių respondentų gyvenamajame rajone, teikiamas paslaugas asmenims su negalia trūkumas priklausė nuo respondentų amžiaus (informacijos trūko **46.6 proc.** jaunesniems nei 16 m. asmenims, **28.9 proc.** – 16-21 m., **25.8 proc.** – 22-25 m., **27.8 proc.** – 26-35 m., **31.3 proc.** – 36-45 m., **40.0 proc.** – 46-55 m., **18.9 proc.** – 56-65 m., **60.0 proc.** – 66-75 m. amžiaus asmenims ($p=0.008$)). Informacijos trūkumas priklausė ir nuo respondentų darbingumo/ spec. poreikių/ neįgalumo ly-

-gio: santykinai daugiau tokių respondentų, kuriems informacijos apie NVO teikiamas paslaugas trūko, buvo tarp tų, kuriems nustatytas 0-25 proc. darbingumas (**30.1 proc.**) ($p=0.033$)). Statistiškai reikšmingų sąsajų su kitais sociodemografiniais rodikliais nebuvo rasta (lytis ($p=0.095$), gyvenamoji vieta ($p=0.461$), negalios tipas ($p=0.244$), išsilavinimas ($p=0.973$), darbinė padėtis (šiuo metu dirba/nedirba) ($p=0.410$)).

63.7 %

respondentų trūksta informacijos apie jų rajone veikiančių asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų (NVO) teikiamas jiems skirtas paslaugas

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Kokios informacijos apie asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų, veikiančių gyvenamosios vietos rajone, teikiamas paslaugas labiausiai trūksta?

„Nieko nežinau apie tokias NVO“

„Kokios paslaugos teikiamos ir kaip jas gauti“

„Trūksta informacijos, ką jos iš vis daro ir kuo gali padėti“

„Visų NVO informacija vienoje vietoje, skirstant pagal asmens negalių tipą“

*„Neturiu jokios informacijos.
Kur yra tokia organizacija mano rajone/mieste?“*

„Nežinau, kad tokios organizacijos yra“

„Nieko nežinau apie Varėnos rajone užregistruotas NVO. Ar nors viena NVO naudojami Facebook, kur rasti jų kokius nors kontaktus?“

„Trūksta beveik visos informacijos“

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Kokios informacijos apie asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų, veikiančių gyvenamosios vietos rajone, teikiamas paslaugas labiausiai trūksta?

„Apskritai nėra jokios informacijos“

„Trūksta pilnos ir išsamios informacijos“

„Nėra niekur paskelbta jokia informacija apie organizacijos veiklą ir kada kas vyksta“

„Šeimos narys, turintis negalią, nežino net kur ieškoti tokios organizacijos, kuom ji padeda, kokios sąlygos dalyvauti veiklose ir t.t.“

„Nežinau, ką NVO daro aplamai, todėl negaliu ir atsakyti“

„Ar tokių egzistuoja?“

„Apie teikiamas paslaugas neįgaliesiems su judėjimo negalia“

„Aplamai kokias paslaugas jos teikia? Kur randasi?“

VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DALYVIŲ PASTEBĖJIMAI

Kokios informacijos apie asmenų su negalia nevyriausybinių organizacijų, veikiančių gyvenamosios vietos rajone, teikiamas paslaugas labiausiai trūksta?

„Visokokeriopos, pvz., apie įdarbinimą“

„Trūksta visos informacijos, nei vienos nežinome“

„Apie teikiamas paslaugas būtent neįgaliems vaikams, o ne suaugusiems“

„Norėčiau bendraminčių, kur būtų galima visais rūpimais klausimais pasikalbėti“

„Apskritai nėra žinoma, kokios NVO veikia savame rajone“

„Kur kreiptis, kokia veikla ir pagalba galima“

„Tiesiog jei pats neieškai, nesidomi tai niekas nieko nepasakys“

„Kas priklauso asmeniui su negalia - konkretūs klausimai ir atsakymai“

IŠVADOS

Šioje viešojoje konsultacijoje iš viso dalyvavo **464** respondentai: 268 asmenys su negalia ir 196 asmenų su negalia šeimos nariai, globėjai.

Apklausoje dalyvavo daugiau moterų (**59.3 proc.**) nei vyrų (**40.7 proc.**).

Apklausoje dalyvavo respondentai iš **55** skirtingų gyvenamųjų vietovių, tačiau dauguma jų gyveno miestuose (**67.2 proc.**), pvz., Vilniuje (**17.0 proc.**), Kaune (**13.4 proc.**), Šiauliuose (**8.8 proc.**).

Daugiau nei pusę respondentų (**64 proc.**) sudarė darbingo amžiaus asmenys.

Pagal negalios tipą daugiausia respondentų turėjo judėjimo (**28.0 proc.**), kompleksinę (**17.0 proc.**) ar kitą fizinę negalią (**11.9 proc.**).

Daugiausia respondentų turėjo 30-55 proc. darbingumą (**37.7 proc.**), **33.0 proc.** turėjo 0-25 proc. darbingumą, **1.7 proc.** - 60-100 proc. darbingumą.

20.7 proc. respondentų turėjo aukštąjį universitetinį išsilavinimą, **16.2 proc.** - pradinį mokyklinį, **15.5 proc.** - vidurinį mokyklinį išsilavinimą.

Apklausoje dalyvavusių dirbančių respondentų dalis sudarė **23.3 proc.** respondentų. Moterys statistiškai reikšmingai ($p < .001$) dažniau dirbo nei vyrai: tarp moterų buvo **29.8 proc.** dirbančių, o tarp vyrų - **13.8 proc.** Mažiausiai dirbančių buvo tarp turinčių intelekto (**0 proc.**), raidos (**3.1 proc.**) ir psichosocialinę negalią (**8 proc.**).

Didesnį darbingumo lygį turintys asmenys dažniau dirbo: iš turinčių 0-25 proc. darbingumo lygį dirbo **28.1 proc.**, kuomet 30-55 proc. darbingumo lygį – **33.1 proc.**

Ar respondentai dirbo taip pat statistiškai reikšmingai ($p < .001$) priklausė nuo jų amžiaus ir išsilavinimo. Dirbo **6.5 proc.** jaunimo (22-25 m. amžiaus) grupės respondentų, **30.0 proc.** 26-35 m., **36.3 proc.** 36-45 m., **36.7 proc.** 46-55 m., **35.1 proc.** 56-65 m. amžiaus grupės asmenys. Turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą dirbo **51.0 proc.** respondentų, aukštąjį koleginiį – **44.7 proc.**, kuomet turintys vidurinį mokyklinį išsilavinimą – **18.1 proc.** Dirbo **1.9 proc.** pagrindinį mokyklinį išsilavinimą turinčių respondentų.

Pagrindinės priežastys, kodėl respondentai nedirbo, buvo susijusios su prasta sveikatos būkle (**27.9 proc.**) ir maža darbo, atitinkančio asmens poreikius, pasiūla (**17.3 proc.**). **9 proc.** negalėjo dirbti dėl nepritaikytų darbo vietų, **4 proc.**, dėl to, jog itin trūko informacijos, kur ir kaip ieškoti darbo.

Aktualiausias paslaugos ir pagalba tarp respondentų buvo išmokos, pašalpos ir kita finansinė pagalba (**87.9 proc.**), specialistų paslaugos (pvz., psichologų, ergoterapeutų, kineziterapeutų ir kt.) (**72.6 proc.**), aprūpinimas medicininės ir techninės pagalbos priemonėmis (**63.8 proc.**), kitos paslaugos (**55.8 proc.**) (pvz., mokymasis pažinti ir valdyti ligą, emocines problemas, mokymasis naudotis techninės pagalbos priemonėmis ir kt.), pagalba užimtumo srityje (**49.1 proc.**), pagalba laisvalaikio ir turizmo srityje (**48.1 proc.**). Paslaugų ir pagalbos aktualumas dažniausiai buvo susijęs su apklaustųjų negalios tipu, amžiumi ir

darbingumo/ spec. poreikių/ neįgalumo lygiu. Dėl šios priežasties, teikiant paslaugas ir (ar) pagalbą, itin svarbu atsižvelgti į kiekvieno asmens individualius poreikius.

Dažniausiai asmenys su negalia ieškojo ir (ar) rado informaciją apie paslaugas ir (ar) pagalbą internete bei asmenų su negalia organizacijose. Vis dėlto, nepriklausomai nuo paslaugos tipo, daugiau nei pusei respondentų informacijos apie paslaugas ir (ar) pagalbą trūko (informacijos apie išmokas, pašalpas ir kt. finansinę pagalbą trūko **60.5 proc.** respondentų, aprūpinimą medicininės ir techninės pagalbos priemonėmis – **62.0 proc.**, būsto pritaikymo paslaugų suteikimą – **72.0 proc.**, individualią pagalbą ir paslaugas namuose – **64.8 proc.**, paslaugas dienos centruose – **46.7 proc.**, paslaugas sveikatos priežiūros, reabilitacijos, slaugos srityse – **68.3 proc.**, pagalbą užimtumo srityje – **70.1 proc.**, pagalbą išsilavinimui ir (ar) kvalifikacijai įgyti – **67.2 proc.**, pagalbą laisvalaikio ir turizmo srityje – **68.2 proc.**, kitas paslaugas – **70.1 proc.**, specialistų paslaugas – **74.0 proc.**), o dalis asmenų su negalia nežinojo, ar jiems pakako tokios informacijos. Informacijos trūkumas dažniausiai buvo susijęs su respondentų negalios tipu, amžiumi ir darbingumo/ spec. poreikių/ neįgalumo lygiu. Dėl šios priežasties, teikiant informaciją apie paslaugas ir (ar) pagalbą, itin svarbu atsižvelgti į kiekvieno asmens individualius poreikius.

61 proc. respondentų nežinojo, kokias paslaugas ir pagalbą teikia jų gyvenamojo rajono savivaldybės, **54.3 proc.** - kokias paslaugas ir pagalbą teikia jų gyvenamajame rajone veikiančios nevyriausybines organizacijas (NVO).

Svarbu yra pabrėžti, jog nepriklausomai nuo paslaugų ir (ar) pagalbos tipo, daugiau nei **90 proc.** šios viešosios konsultacijos dalyvių, kuriems paslaugos ir (ar) pagalba buvo aktualios, išreiškė pageidavimą, jog vienoje vietoje būtų teikiama informacija apie paslaugas ir (ar) pagalbą asmenims su negalia bei pritarimą tokios informacinės sistemos kūrimui. Patogiausiu tokios informacijos gavimo būdu išskirtas informacijos gavimas, ją pateikiant vienoje internetinėje svetainėje (kartu su mob. programėle) ir (ar) informaciją pateikiant leidinyje, kurį būtų galima atsisiųsti nemokamai į namus.

REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į tai, jog didžioji dauguma respondentų pažymėjo informacijos apie asmenims su negalia priklausančių paslaugų, ją teikiančių subjektų, galimybių ją gauti ir kt., trūkumą, bei respondentų pageidavimą turėti galimybę šią susistemintą informaciją rasti viename šaltinyje, rekomenduotina didinti informacijos apie asmenims su negalia garantuojamų ir teikiamų paslaugų ir (ar) pagalbos prieinamumą, sukuriant skaitmeninį įrankį (informacijos dalinimosi platformą).

Atsižvelgiant į tai, jog informacijos trūkumas buvo susijęs su įvairiais respondentų sociodemografiniais rodikliais, tokiais, kaip amžius, negalios tipas, darbingumo/ spec. poreikių/ neįgalumo lygis ir kt., rekomenduotina informacinėje platformoje teikti individualizuotą informacinę pagalbą, atitinkančią kiekvieno asmens su negalia individualius poreikius.

.Apklausa rezultatai patvirtino būtinybę, siekiant skatinti asmenų įsitraukimą į darbo rinką, teikti paslaugas ir pagalbą sistemiskai, orientuojantis ne tik į tiesiogiai, bet ir netiesiogiai su įdarbinimu ir darbu susijusias paslaugas ir (ar) priemones, apie tai tinkamai informuojant suinteresuotąsias šalis (asmenis su negalia, jų šeimos narius, globėjus) bei pritaikant informaciją prie kiekvienos negalios tipo.

Atsižvelgiant į individualius respondentų pastebėjimus, tame tarpe apie konkrečių paslaugų ir pagalbos formų poreikį, rekomenduotina teikti individualizuotą informacinę pagalbą ne tik apie valstybės garantuojamas paslaugas ir priemones asmenims su negalia, bet taip pat apie mokslo pažangą, lemsiančią asmenų su negalia gyvenimo kokybės gerinimą ir įvairiapusę šių asmenų integraciją į visuomenę bei socialinį gyvenimą, taikant inovacijas jų kasdienybėje. Kadangi taip pat pastebėtas asmeninių patirčių dalinimosi ir bendravimo tarpusavyje, laisvalaikio galimybių ir užimtumo ne darbo metu, kitų paslaugų (ne)susijusių su asmens negalia (pvz., mokymas(is), kaip valdyti savo ligą ir (ar) emocines problemas; mokymas(is) bendrųjų įgūdžių estetikos, stiliaus, buities ir kt. srityse) poreikis, rekomenduotina skaitmeninio įrankio pagalba teikti įvairiapusę kompleksinę informaciją.

Apklauso anketa, sklaida, duomenų analizė ir maketavimas parengti ir atlikti „Kurk Lietuvai“ projekto vadovių **Laurynos Filatovaitės** ir **Gabrielės Taminskaitės**.

Apklauso autorės dėkoja kiekvienam apklausa pasidalinusiam ir ją užpildžiusiam asmeniui.

